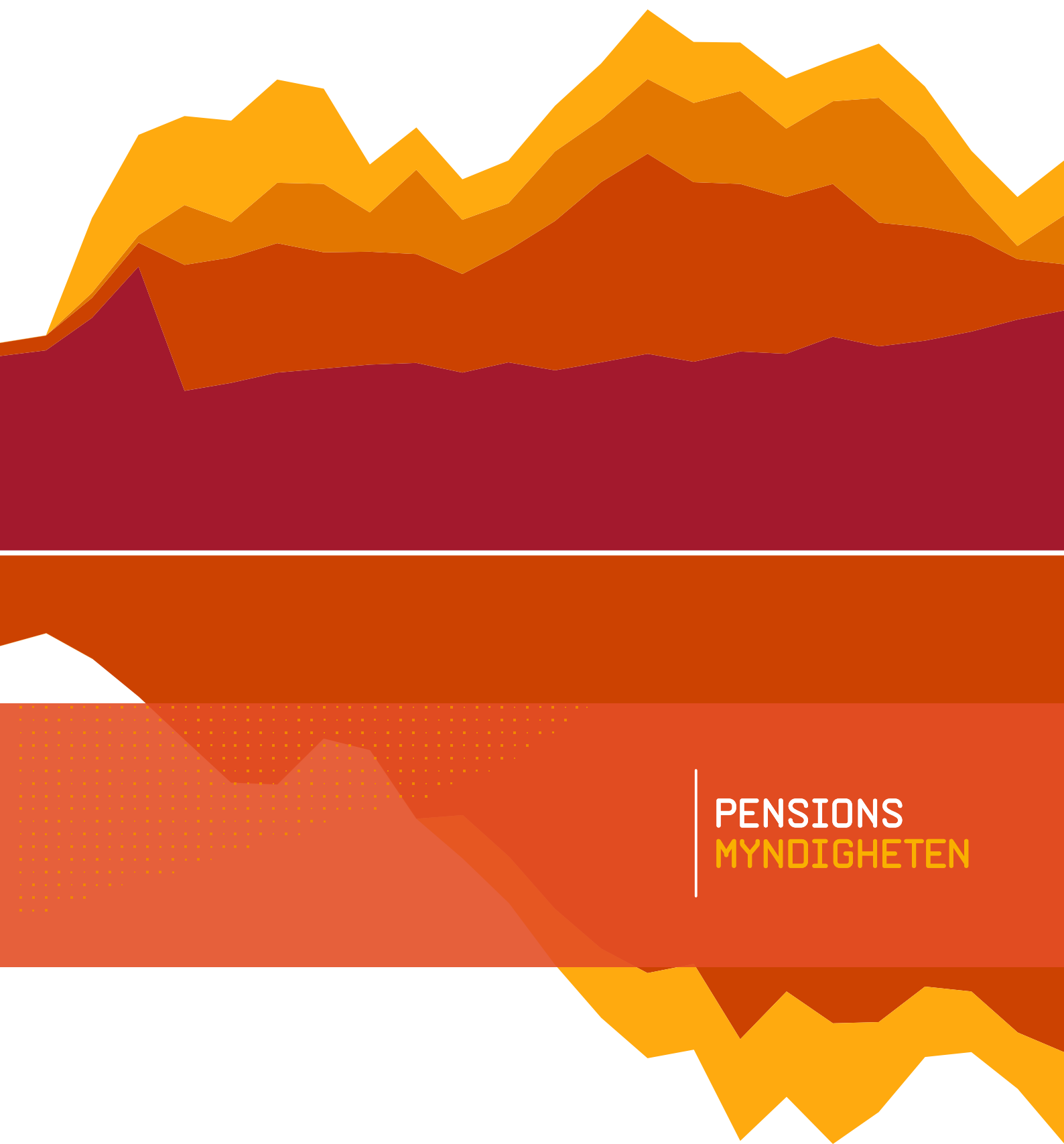

ORANGE RAPPORT 2024

Pensionssystemets årsredovisning

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Orange rapport 2024

Vad är Orange rapport?

Orange rapport 2024 beskriver den *allmänna* inkomstgrundade pensionens finansiella ställning vid utgången av 2024 och utvecklingen under 2024. För att sätta det allmänna inkomstgrundande systemet i sitt sammanhang relateras det nedan till information om tjänstepensioner och privata pensioner. För dessa försäkringar finns det dock än så länge endast uppgifter till och med 2023. Med privat pension avses enbart uppgifter om avdragsgillt pensionssparande.

Totalt beräknas de årliga inbetalningarna till allmän pension, tjänstepension och privat pension uppgå till 648 miljarder kronor, varav den allmänna pensionens 394 miljarder kronor utgör 61 procent. Lönesumman i Sverige uppgick till ungefär 2 326 miljarder kronor 2023, inklusive egenföretagarnas förvärvsinkomster. Det innebär att vi i Sverige avsatte ett belopp som motsvarar 28 procent av våra löner till olika pensioner.

Det fonderade kapitalet i den allmänna pensionen uppgick till 4 258 miljarder kronor den 31 december 2023. Det motsvarar ungefär 48 procent av det totala fonderade pensionskapitalet i Sverige vid samma tidpunkt. Pensionsmyndigheten betalade ut 380 miljarder kronor i inkomst- och premiepension under 2023. Det motsvarar 65 procent av det totalt utbetalade pensionsbeloppet samma år.

Orange rapport handlar alltså om betydligt mer än hälften av Sveriges pensionsverksamhet avseende in- och utbetalningar. Att det rör sig om en lägre andel vad gäller fonderat kapital beror på att inkomstpensionen är ett fördelningssystem med buffertfond, och inte ett fullt fonderat pensionssystem.

Utöver inkomst- och premiepensionen betalade Pensionsmyndigheten under 2023 ut garantipension med 26 miljarder kronor. Andra pensionsrelaterade förmåner som myndigheten betalade ut under året till äldre personer är inkomstgrundad änkepension med 8 miljarder kronor, bostadstillägg med 14 miljarder kronor och äldreförsörjningsstöd med 1 miljard kronor. Dessa fyra förmåner finansieras från statens budget och ingår inte i redovisningen i Orange rapport.

Innehåll

Förord	3
1. Pensionssystemets resultat i korthet	6
2. Resultat- och balansräkning	11
3. Redovisningsprinciper	16
4. Balanstalet	21
5. Administrations- och kapitalförvaltningskostnader	26
6. Noter och kommentarer	36
Bilaga A. Beräkningsfaktorer	63
Bilaga B. Matematisk beskrivning av balanstalet	78
Bilaga C. Ordlista	84

Förord: Pensionssystemet visar finansiellt starkt resultat

Orange rapport visar att överskottet i pensionssystemet ökade under 2024. Det innebär att inkomstpensionens finansiella ställning är stark, tillgångarna överstiger skulderna med 17 procent. Resultatet för 2024 är högre än förra året, bland annat till följd av utvecklingen på de finansiella marknaderna samt pensionsåldershöjningarna som gjordes 2023.

Det samlade värdet av fondförsäkring och traditionell försäkring inom premiepensionen ökade med 24,5 procent jämfört med föregående år. Det allmänna pensionssystemets finansiella styrka kan påverka pensionernas utveckling och är därför viktig att följa.

Större delen av pensionärernas pensionsinkomster kommer från det allmänna pensionssystemet i form av inkomst- och

premiepension. Pensionssystemet är fristående från statsbudgeten och finansieras med de pensionsavgifter som människor betalar in under arbetslivet. Det innebär på lång sikt att de avgifter som betalas in, inklusive värdeutveckling, ska motsvara de pensioner som betalas ut.

Av det skälet är det centralt att ha kontroll på hur skulderna och tillgångarna i systemet utvecklas. Orange rapport är det allmänna pensionssystemets årsredovisning, dess resultat- och balansräkning.

Redovisningen visar att pensionssystemets ekonomiska ställning är historiskt stark. Balanstalet har för 2024 beräknats till 1,17, vilket innebär att tillgångarna överstiger skulderna med 17 procent. Eftersom balanstalet vida överstiger 1 är systemet i balans och kommer inte att påverka indexeringen av utbetalda pensioner eller intjänade pensionsbehållningar.

Det är framförallt tre anledningar till det högre balanstalet och varje del bidrar med ungefär en tredjedel var av ökningen. Under 2024 var utvecklingen på de finansiella marknaderna positiv, vilket bidrog till att AP-fonderna ökade i värde med 9,2 procent. Även pensionsåldershöjningarna som gjordes 2023 bidrog till att höja balanstalet. Den tredje orsaken är att det är en ojämn utvecklingstakt mellan avgiftsinkomster (+4,9 procent) och pensionsskuld (+2,9 procent). Detta beror i huvudsak på förekomsten av prognoser och regleringsbelopp i beräkningen av balanstalet. Ökningen av balanstalet är rekordstort och att alla tre faktorer (AP-fondernas värdeutveckling, mer avgiftsinbetalningar med anledning av höjda pensionsåldrar samt mätfel) samvarierar i positiv riktning är ovanligt. Det är sannolikt att balanstalet kommer att minska något nästa år.

För premiepensionssystemet uppgick det samlade värdet av fondförsäkringen och den traditionella försäkringen till drygt 2 722 miljarder kronor, vilket är en ökning med 24,5 procent jämfört med föregående år.

Många pensionärer har numera en kombination av inkomstpension, premiepension och garantipension. I perioder av hög inflation är garantipensioner och andra grundstöd värdesäkrade eftersom de följer prisernas utveckling. Garantipensionen ökade med 9,1 procent 2024. Det bidrog till att hålla upp köpkraften när inkomstpensionen, som följer löneutvecklingen, inte ökade lika mycket (1 procent). I genomsnitt ökade inkomsterna med 5,7 procent 2024.

Pensionsgruppen, som har i uppgift att värna om pensionsöverenskommelsen och vårda pensionsreformen, tillsatte en utredning om automatiskt höjd inkomstpension vid överskott i inkomstpensionssystemet, den så kallade gasen. Utredningen är i skrivande stund ännu inte publik, men den ska lämna förslag på hur överskott i pensionssystemet kan hanteras. Om en gas införs skulle det öka uppräkningsgraden av pensionsnivåerna vilket gynnar pensionärer och pensionssparare. Det skulle också få påverkan på överskotten i inkomstpensionssystemet. Det kommer således även fortsättningsvis vara intressant och viktigt att fortsätta följa överskotten i pensionssystemet genom Orange rapport.

Anna Pettersson Westerberg

Generaldirektör Pensionsmyndigheten

Om Orange rapport

Mer information om pensionssystemet finns på Pensionsmyndighetens webbplats www.pensionsmyndigheten.se

För information om AP-fonderna – se respektive fonds webbplats www.ap1.se, www.ap2.se, www.ap3.se, www.ap4.se, www.ap6.se samt www.ap7.se (premiepension)

Vi på Pensionsmyndigheten tackar de läsare som med sina frågor och synpunkter bidragit till att förbättra Orange rapport.

Utgivare: Pensionsmyndigheten Redaktör: Hannes Nilsson Projektledare: Inger Johannisson Teknisk projektledare: Johannes Luthman

Databearbetningar och analyser: Karl Birkholz, Stefan Granbom, Erik Granseth, Mikael Högberg, Inger Johannisson, Farhad Rouhani-Kalleh, Ludvig Segerhammar, Malin Axhusen Simonsson och Gustav Sundén

Medverkat har även: Monica Zettervall

Grafisk produktion: Johannes Luthman och Markus Andersson

Fotograf: Jonatan Jartun Ländin, Pensionsmyndigheten

Inledande figur: Stefan Granbom, Mikael Högberg och Anna Sköld

Den övre figuren visar kostnads- och avgiftsutvecklingen för det fonderade kapitalet inom inkomstpensionen, det vill säga buffertfonden. Längst ned i figuren visas AP-fondernas rörelsekostnader (bruttoredovisade), följt av fasta förvaltningsarvoden (nettoredovisade), prestationsbaserade arvoden och, allra överst, transaktionskostnader.

Den nedre figuren är spegelvänd och visar motsvarande utveckling för det fonderade premiepensionskapitalet. Nederst återfinns de fasta förvaltningsarvodena (nettoredovisade), med transaktionskostnaderna placerade ovanför.

För båda figurerna avser utvecklingen kostnader i kronor per försäkrad och år under perioden 2001–2024. År 2024 fördelas kostnaderna på cirka 9,0 miljoner personer som hade ett pensionskonto, inklusive pensionärer. Figurerna återfinns i kapitel 5: Administrations- och kapitalförvaltningskostnader.

Pensionsmyndigheten Box 38190 100 64 Stockholm Telefon: 0771-771 771 E-post: registrator@pensionsmyndigheten.se

1. Pensionssystemets resultat i korthet

En hörnsten i det inkomstgrundade pensionssystemet är att det är autonomt, det vill säga ett slutet system vid sidan om statens budget med egen finansiering. Det innebär att pensionssystemet finansiellt måste kontinuerligt vara i balans, underskott får inte skjutas på framtiden, systemets skulder inte får överstiga systemets tillgångar.

Tillgångarna i inkomstpensionssystemet, som består av AP-fonderna och framtida avgiftsinkomster, var vid årsskiftet 24/25, 13 093 miljarder kronor medan skulderna, som består av pensionsrätter och värdet av pågående pensionsutbetalningar, var 11 196 miljarder kronor. Det innebär att tillgångarna översteg skulderna med 1 897 miljarder kronor. Jämfört med det föregående året ökade överskottet med 585 miljarder kronor, vilket alltså är årets resultat.

I inkomstpensionssystemet används ett nyckeltal som mått på systemets finansiella styrka. Det kallas för balanstal och är definierat som en kvot mellan systemets tillgångar och skulder. För årsredovisningsåret 2024 och balanseringsåret 2026 är balanstalet 1,1695, vilket innebär ett överskott på 17 procent. Det är en kraftig ökning från föregående år som främst beror på pensionsåldershöjningarna 2023.

För premiepensionssystemet uppgick det samlade värdet av fondförsäkringen till 2 720 miljarder kronor, vilket är en ökning med 24,4 procent jämfört med det föregående året.

Den allmänna inkomstgrundade pensionens två delar

Det allmänna inkomstgrundade pensionssystemet består av inkomst- och premiepension. Tilläggspension, som är ett förmånsbaserat system för dem födda 1953 eller tidigare, ingår i beräkningarna för inkomstpensionen. Inkomst- och premiepensionen är avgiftsbestämda och utformade för att vara finansiellt stabila. Stabila på så sätt att skulder och tillgångar årligen förändras lika mycket, det vill säga att varje års resultat mer eller mindre är noll. Detta gäller i princip helt för premiepensionen. Inkomstpensionen tillåter dock årliga skillnader mellan skuldernas och tillgångarnas utveckling, men med den begränsningen att ett regelverk som minskar systemets pensionsåtaganden träder in när skulderna överstiger tillgångarna, det vill säga när systemet har ett underskott.

Inkomstpension

Inkomstpensionssystemet är ett fördelningssystem och inbetalda pensionsavgifter används för att betala samma års pensioner. De över- eller underskott som uppstår när pensionsavgifterna är större eller mindre än pensionsutbetalningarna hanteras av Första–Fjärde samt Sjätte AP-fonderna, som tillsammans utgör systemets buffertfond.

Tillgångarna i systemet är värdet av framtida pensionsavgifter, kallad avgiftstillgången, och buffertfonden. Avgiftstillgången beräknas genom att

avgiftsinkomsten multipliceras med den tid som en krona i genomsnitt förväntas ligga i pensionssystemet. Förenklat tjänas en genomsnittlig krona in till systemet av en 45-åring och betalas i genomsnitt ut till en 76-åring. En sådan fiktiv krona "ligger" alltså i systemet i ungefär 31 år. Det är den så kallade omsättningstiden.

Pensionsskulden består dels av en skuld till förvärvsaktiva och dels av en skuld till pensionerade. Skulden till aktiva är, till största del, summan av de aktivas pensionsbehållning, vilket motsvaras av summan av slutraden i kontobeskederna i orange kuvert för samtliga. Pensionsskulden till de pensionerade är summan av de pensioner som förväntas betalas ut till dagens pensionärer under återstoden av deras liv. Skulden förändras i huvudsak med den årliga indexeringen av pensionskontonas saldon och av pensionerna. Indexeringen bestäms vanligen av förändringen av genomsnittsinkomsten i Sverige. Om balanseringen är aktiverad påverkar balanstalet indexeringen.

Inkomstpensionssystemets resultat påverkas av ett stort antal samhällsekonomiska och demografiska faktorer. Kortsiktigt är sysselsättningens utveckling den viktigaste faktorn, men aktie- och obligationsmarknadernas påverkan på buffertfonden har också betydelse, framför allt vid stora förändringar.

Årets resultat 2024 uppgick till 585 miljarder kronor. Tillsammans med ett kapitalöverskott på 1 313 miljarder kronor från 2023 ger resultatet ett kapitalöverskott om 1 897 miljarder kronor vid utgången av 2024. Årets resultat beror definitionsmässigt på att tillgångarna ökade mer än skulderna. Balanstalet har för 2024 beräknats till 1,1695, vilket innebär att tillgångarna överstiger skulderna med 17 procent. Eftersom balanstalet är större än 1 är systemet i balans och balanstalet kommer inte att påverka indexeringen av pensioner och pensionsbehållningar för år 2026 (balanseringsåret).

Tabell 1.1 Inkomstpensionssystemets tillgångar och skulder, inkomståren 2019–2024
miljarder kronor

	Beräkningsår					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Balanseringsår	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Buffertfonden	1 596	1 696	2 004	1 826	1 950	2 130
Avgiftstillgång	8 616	8 893	9 188	9 907	10 242	10 962
Tillgångar	10 213	10 589	11 192	11 733	12 193	13 093
Pensionsskuld	9 454	9 783	9 991	10 388	10 880	11 196
Över-/Underskott	758	806	1 201	1 345	1 313	1 897
Balanstal	1,0802	1,0824	1,1202	1,1295	1,1206	1,1695
Dämpat balanstal	1,0267	1,0275	1,0401	1,0432	1,0402	1,0565

Tillgångarna 2024 ökade med 900 miljarder kronor (7,4 procent). Avgiftstillgången ökade med 720 miljarder kronor (7,0 procent). Avkastningen på fonderat kapital hos buffertfonden var 189 miljarder kronor (9,7 procent).

Det primära finansiella sparandet¹ uppgick till -9 miljarder kronor. Negativt värde innebär att pensionsutbetalningarna, det vill säga fondernas utgifter och administrationskostnaderna, översteg inbetalda pensionsavgifter till inkomstpensionssystemet.

Pensionsskulden 2024 ökade under året med 315 miljarder kronor (2,9 procent) varav skuldomräkningen, det vill säga indexeringen, ökade skulden med

278 miljarder kronor.

Skulden ökar med nya inbetalningar eftersom dessa ger upphov till framtida pensioner. På motsvarande sätt minskar skulden med pensionsutbetalningar, detta kan ses som en amortering. Skulden ökar vid tilldelning av arvsvinst men minskar med det uppkomna arvsvinstbeloppet. Administrationskostnaden minskar behållningen hos de försäkrade och därmed skulden. Nettobeloppet av ovanstående gav en skuldökning med 2 miljarder kronor.

Premiepension

Premiepensionssystemet är till skillnad från inkomstpensionen ett fonderat system där pensionsspararna och pensionärerna själva kan välja hur premiepensionspengarna ska placeras. Därmed kommer utvecklingen av sparkapitalet och pensionerna att variera beroende på hur de valda fonderna utvecklas och även när pengarna sätts in och tas ut ur fonderna. Pensionen betalas ut genom att det ackumulerade kapitalet säljs av. Tillgångarna utgörs av pensionsspararnas och pensionärernas placeringar i fonder. Pensionsskulden till aktiva och de pensionerade som har fondförsäkring är i huvudsak knuten till fondandelar. Förändringar i fondandelarnas värden påverkar pensionsspararnas och pensionärernas tillgångar direkt och lika mycket i systemet. Pensionsskulden till de pensionärer som har den traditionella försäkringen är värdet av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om framtida avkastning, livslängder och driftskostnader. I premiepensionssystemet har i princip all in- och utbetalning till och från systemet och all värdeförändring samma påverkan på systemets tillgångar och skulder. Systemets positiva resultat tillhör pensionsspararna och pensionärerna och läggs i konsolideringsfond i eget kapital. Medel i den traditionella försäkringens konsolideringsfond utbetalas som återbäring i samband med pensionsutbetalningarna. Medel i konsolideringsfonden, fondförsäkring, avräknas mot nästkommande års avgiftsuttag för driftskostnader.

Värdet av pensionsspararnas och pensionärernas premiepensionstillgångar uppgick den 31 december 2024 till 2 720 miljarder kronor. Värdeutvecklingen för fondförsäkring var i genomsnitt 24,4 procent under året. Utöver det förvaltar även Pensionsmyndigheten över den tillfälliga förvaltningen. Det består av en portfölj av räntebärande värdepapper där medel som pensionssparare har tjänat in till sin Premiepension befinner sig fram till fördelningen vid storkörningen i december nästkommande kalenderår. I den tillfälliga förvaltningen var värdet 51 miljarder kronor 2024.

Årets resultat 2024 uppgick till 13 226 miljoner kronor, en förbättring med 6 243 miljoner kronor jämfört med 2023. Resultatförbättringen förklaras huvudsakligen av en ökad kapitalavkastning.

Tabell 1.2 Premiepensionssystemets tillgångar och skulder, 2019–2024

miljoner kronor

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tillgångar						
Fondförsäkring	1 461 732	1 583 021	2 066 398	1 833 484	2 186 760	2 719 543
Traditionell försäkring	46 431	53 380	63 716	61 930	71 962	86 386
Tillfällig förvaltning	40 886	41 568	43 346	45 573	48 638	50 732
Summa Försäkrings-tillgångar	1 549 049	1 677 969	2 173 460	1 940 987	2 307 359	2 856 661
Övriga tillgångar	7 348	11 093	10 101	8 813	9 409	10 052
Summa tillgångar	1 556 397	1 689 062	2 183 561	1 949 800	2 316 769	2 866 712
Skulder						
Pensionsskuld	1 532 161	1 659 599	2 147 423	1 914 273	2 275 071	2 814 146
Övriga skulder	7 474	10 859	9 915	7 836	9 280	8 577
Summa skulder	1 539 635	1 670 458	2 157 338	1 922 109	2 284 351	2 822 723
Utgående Resultat	16 762	18 604	26 223	27 172	32 418	43 989

Tillgångarna 2024 har under året ökat med 550 miljarder kronor. Förändringen av försäkringstillgångar avser i princip nyintjänade pensionsrätter, positiv värdeförändring, tilldelade förvaltningsavgifter och utbetalningar av pensioner som nämnts ovan.

Skulderna 2024 ökade med 538 miljarder kronor. Förändringen av pensionsskulden avser i princip samma nyintjänade pensionsrätter, positiv värdeförändring, tilldelade förvaltningsavgifter och utbetalning av pensioner som nämnts ovan.

Fotnoter

1. Primärt eftersom avkastningen på fonderade kapital saknas till det finansiella sparandet. Det primära sparandet avser i princip skillnaden mellan in- och utbetalningar till inkomstpensionssystemet.

2. Resultat- och balansräkning

Inkomstpension, resultat- och balansräkning

Tabell 2.1 Resultaträkning

miljoner kronor

	Not	2023	2024	Förändring
Förändring av fondtillgångar				
Pensionsavgifter	1	339 957	356 736	16 779
Pensionsutbetalningar	2	-358 210	-363 694	-5 484
Avkastning på fonderat kapital	3	145 181	189 059	43 878
Administrationskostnader	4	-2 272	-2 391	-119
Summa Förändring av fondtillgångar		124 656	179 710	55 054
Förändring av avgiftstillgång				
Värdet av förändring i avgiftsinkomst	5	382 630	510 569	127 939
Värdet av förändring i omsättningstid	6	-47 729	209 642	257 371
Summa Förändring av avgiftstillgång		334 901	720 211	385 310
Förändring av pensionsskuld^a				
Nya pensionsrätter	7	-344 519	-365 155	-20 636
Pensionsutbetalningar	2	358 207	363 691	5 484
Indexering	8	-466 213	-278 181	188 032
Värdet av förändringen i livslängd	9	-39 232	-35 136	4 096
Uppkomna arvsvinster	10	13 183	15 084	1 901
Fördelade arvsvinster	10	-16 095	-18 158	-2 063
Avdrag för administrationskostnader	11	2 275	2 494	219
Summa Förändring av pensionsskuld		-492 394	-315 361	177 033
Årets resultat		-32 837	584 560	617 397

a. Negativ post (-) innebär att pensionsskulden ökar och positiv post innebär att pensionsskulden minskar med angivet belopp.

Tabell 2.2 Balansräkning

miljoner kronor

	Not	2023	2024	Förändring
Tillgångar				
Fondtillgångar	12	1 950 468	2 130 178	179 710
Avgiftstillgångar	13	10 242 284	10 962 495	720 211
Summa Tillgångar		12 192 752	13 092 673	899 921
Skulder och resultat				
Utgående balanserat resultat				
Ingående balanserat resultat		1 345 416	1 312 579	-32 837
Årets resultat		-32 837	584 560	617 397
Summa Utgående balanserat resultat		1 312 579	1 897 139	584 560
Pensionsskuld	14	10 880 173	11 195 534	315 361
Summa Skulder och resultat		12 192 752	13 092 673	899 921

Premiepension, resultat- och balansräkning

Tabell 2.3 Resultaträkning

miljoner kronor

	Not	2023	2024	Förändring
Förändring av fondtillgångar				
Pensionsavgifter	1	53 613	52 153	-1 460
Pensionsutbetalningar	15	-21 645	-25 694	-4 049
Avkastning på fonderat kapital	16	341 534	534 164	192 630
Administrationskostnader	17	-483	-483	0
Summa Förändring av fondtillgångar		373 019	560 140	187 121
Förändring av pensionsskuld^a				
Nya pensionsrätter	18	-53 613	-52 153	1 460
Pensionsutbetalningar	15	21 645	25 694	4 049
Värdeförändring	16	-334 491	-520 965	-186 474
Uppkomna arvsvinster	19	6 750	7 906	1 156
Fördelade arvsvinster	19	-6 750	-7 906	-1 156
Avdrag för administrationskostnader	20	423	510	87
Summa Förändring av pensionsskuld		-366 036	-546 914	-180 878
Årets resultat		6 983	13 226	6 243

a. Negativ post (-) innebär att pensionsskulden ökar och positiv post innebär att pensionsskulden minskar med angivet belopp.

Tabell 2.4 Balansräkning

miljoner kronor

	Not	2023	2024	Förändring
Tillgångar				
Försäkringstillgångar				
Fondförsäkring	21	2 186 760	2 719 543	532 783
Traditionell försäkring	21	71 962	86 386	14 424
Tillfällig förvaltning	21	48 638	50 732	2 094
Summa Försäkringstillgångar		2 307 359	2 856 661	549 302
Övriga tillgångar	22	9 409	10 052	643
Summa Tillgångar		2 316 769	2 866 713	549 944
Skulder och resultat				
Utgående balanserat resultat				
Ingående balanserat resultat ^a		25 436	30 763	5 327
Årets resultat		6 983	13 226	6 243
Summa Utgående balanserat resultat	23	32 419	43 989	11 570
Skulder				
Pensionsskuld	24	2 275 071	2 814 146	539 075
Övriga skulder	25	9 280	8 577	-703
Summa Skulder		2 284 351	2 822 723	538 372
Summa Skulder och resultat		2 316 769	2 866 712	549 943

a. Ingående balanserat resultat skiljer sig mot utgående balanserat resultat föregående år, se not 23.

Inkomst- och premiepension, resultat- och balansräkning

Tabell 2.5 Resultaträkning

miljoner kronor

	2023	2024	Förändring
Förändring av fondtillgångar			
Pensionsavgifter	393 570	408 889	15 319
Pensionsutbetalningar	-379 854	-389 388	-9 533
Avkastning på fonderat kapital	486 715	723 223	236 508
Administrationskostnader	-2 755	-2 874	-119
Summa Förändring av fondtillgångar	497 677	739 850	242 175
Förändring av avgiftstillgång			
Värdet av förändring i avgiftsinkomst	382 630	510 569	127 939
Värdet av förändring i omsättningstid	-47 729	209 642	257 371
Summa Förändring av avgiftstillgång	334 901	720 211	385 310
Förändring av pensionsskuld^a			
Nya pensionsrätter	-398 132	-417 308	-19 176
Pensionsutbetalningar	379 852	389 385	9 533
Indexering/värdeförändring	-800 704	-799 146	1 558
Värdet av förändringen i livslängd	-39 232	-35 136	4 096
Uppkomna arvsvinster	19 933	22 990	3 057
Fördelade arvsvinster	-22 845	-26 064	-3 219
Avdrag för administrationskostnader	2 698	3 004	306
Summa Förändring av pensionsskuld	-858 432	-862 275	-3 845
Årets resultat	-25 854	597 786	623 640

a. Negativ post (-) innebär att pensionsskulden ökar och positiv post innebär att pensionsskulden minskar med angivet belopp.

Tabell 2.6 Balansräkning

miljoner kronor

	2023	2024	Förändring
Tillgångar			
Fondtillgångar	1 950 468	2 130 178	179 710
Försäkringstillgångar	2 307 359	2 856 661	549 302
Övriga tillgångar	9 409	10 052	643
Avgiftstillgångar	10 242 284	10 962 495	720 211
Summa Tillgångar	14 509 521	15 959 386	1 449 865
Skulder och resultat			
Utgående balanserat resultat			
Ingående balanserat resultat ^a	1 370 852	1 343 342	-27 510
Årets resultat	-25 854	597 786	623 640
Summa Utgående balanserat resultat	1 344 998	1 941 128	596 130
Skulder			
Pensionsskuld	13 155 244	14 009 680	854 436
Övriga skulder	9 280	8 577	-703
Summa Skulder	13 164 524	14 018 257	853 733
Summa Skulder och resultat	14 509 522	15 959 385	1 449 863

a. Ingående balanserat resultat skiljer sig mot utgående balanserat resultat föregående år, se not 23.

3. Redovisningsprinciper

Revisionen av pensionssystemets balans- och resultaträkning görs i samband med fastställandet av Pensionsmyndighetens årsredovisning. Pensionssystemets årsredovisning, Orange rapport, innehåller i allt väsentligt samma information som tidigare publicerats i Pensionsmyndighetens årsredovisning. Vissa omarbetningar och förenklingar har dock gjorts i Orange Rapport avseende premiepensionens uppgifter för att underlätta jämförbarheten mellan de båda systemen.

Bestämmelser och riktlinjer

Pensionssystemets årsredovisning har upprättats i enlighet med 55 kap. 4 § socialförsäkringsbalken (SFB 2010:110) och förordning (2002:135) om årlig redovisning av det inkomstgrundade ålderspensionssystemets finansiella ställning och utveckling.

Det inkomstgrundade ålderspensionssystemet omfattar förmånerna inkomst-, tilläggs- och premiepension.¹

Inkomst- och tilläggs pension är förmåner inom ett fördelningssystem. I fördelningssystem fonderas inte avgifterna utan dessa används i princip direkt för att finansiera pensionsutbetalningar. AP-fonderna är buffertfonder som hanterar skillnader mellan avgiftsinbetalningar och pensionsutbetalningar. Liksom på andra ställen i redovisningen används här benämningen inkomstpension för hela fördelningssystemet, det vill säga benämningen avser ofta också tilläggs pension. Av 58 kap. 14 § SFB framgår att de redovisade tillgångarna i fördelningssystemet utgörs av avgiftstillgången och värdet av tillgångarna hos Första–Fjärde och Sjätte AP-fonderna. Formler för beräkning av inkomstpensionens avgiftstillgång och pensionsskuld återfinns i förordning (2002:780) om beräkning av balanstal. Dessa formler återges även i bilaga B. Den senaste ändringen av förordningen gjordes under 2021 (2021:734) och ändringen innebar förtydliganden av beräkningen av balanstalet med hänsyn till höjd lägsta uttagssålder för pension.

Premiepensionen är ett fullfonderat system där pensionsavgifterna investeras och pensionen utbetalas genom att det ackumulerade kapitalet säljs av.

I AP-fondernas årsredovisningar anges de principer som använts vid redovisningen. Dessa beskrivs därför inte här. Varje AP-fonds årsredovisning finns tillgänglig på respektive fonds hemsida: www.ap1.se , www.ap2.se , www.ap3.se , www.ap4.se och www.ap6.se . I Pensionsmyndighetens årsredovisning beskrivs de principer som använts för redovisning av premiepension, varför dessa endast kortfattat återges här.

Varifrån kommer siffrorna?

Redovisningen av inkomstpensionen bygger på data från Pensionsmyndighetens intjänande- respektive utbetalningsregister.

I pensionssystemets årsredovisning har uppgifter som avser Första–Fjärde och Sjätte AP-fondens verksamhet i huvudsak tagits in från respektive fonds årsredovisning.² Buffertfonderna upprättar sina redovisningar enligt lag (2000:192) om allmänna pensionsfonder. Vidare har fonderna utifrån gällande föreskrifter för jämförbara finansiella företag utarbetat gemensamma redovisnings- och värderingsprinciper.

I pensionssystemets årsredovisning har uppgifter rörande premiepensionen tagits in från Pensionsmyndighetens årsredovisning som upprättats enligt bestämmelserna i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Värdering av premiepensionssystemets placeringstillgångar (och motsvarande skulder) har skett enligt bestämmelserna i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag och enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag. Premiepensionssystemets tillgångar och skulder ingår i Pensionsmyndighetens gemensamma balansräkning och premiepensionsverksamheten redovisas i ett separat avsnitt i resultaträkningen. Vissa omarbetningar, förenklingar och sammanslagningar av poster har gjorts här i syfte att göra sammanställningen mer jämförbar med sammanställningen för inkomstpensionen.

Tillgångar och skulder, som ingår i tillfällig förvaltning av inbetalda pensionsavgifter redovisas i pensionssystemets årsredovisning som en försäkringstillgång och pensionsskuld. Detta är en avvikelse jämfört med Pensionsmyndighetens årsredovisning.

Principer för värdering av tillgångar och skulder

Inkomstpensionens tillgångar och skulder värderas i stort sett endast utifrån verifierbara händelser och transaktioner som föreligger vid värderingstillfället. Att exempelvis avgiftsinkomsterna normalt förändras i takt med den ekonomiska tillväxten beaktas inte i beräkningen av avgiftstillgången. Att pensionsutgifterna, bland annat genom indexering, förändras i framtiden beaktas inte heller i värderingen av pensionsskulden.

Genom inkomstpensionens konstruktion finns det en stark koppling mellan hur systemets tillgångar respektive skulder utvecklas. När balanseringen är aktiverad finns en i princip absolut koppling mellan skuldernas och tillgångarnas förändringstakt.³

Sättet att värdera inkomstpensionssystemets tillgångar och skulder utgår från att dessa förändras i samma takt från varje värderingstidpunkt. Eller annorlunda uttryckt: värderingsmetoden utgår från att systemets framtida internränta överensstämmer med pensionsskuldens framtida värdeförändring, trots att detta endast är säkert om balanseringen är aktiverad. När balanseringen inte är aktiverad kan internräntan både över- och understiga pensionsskuldens värdeförändring.

Att värderingen av avgiftsflödet och pensionsskulden görs i stort sett enbart med utgångspunkt i de förhållanden som råder vid värderingstidpunkten är inte uttryck för en tro att alla dessa skulle vara beständiga. Utformningen av redovisningen innebär däremot att förändrade förhållanden införlivas i redovisningen först när förändringarna avspeglas i de händelser som redovisningen utgår från.

Så beräknas inkomstpensionens tillgångar

Avgiftstillgången värderas med utgångspunkt i hur stor pensionsskuld som bokslutsårets inbetalade pensionsavgifter skulle kunna finansiera om de förhållanden som råder vid tidpunkten för värderingen vore beständiga. De förhållanden som avses är ekonomiska och demografiska förhållanden samt pensionssystemets regler. De ekonomiska förhållandena utgörs av varje årskulls genomsnittliga pensionsgrundande inkomst och summan av dessa inkomster. De demografiska avser dödligheten i olika åldrar. De regler för pensionssystemet som avses är de som används för att beräkna och indexera inkomstpensionen, samt de som avgränsar avgifts- och pensionsunderlaget och som anger avgiften i procent. Avgiftstillgången beräknas genom att multiplicera bokslutsårets avgiftsinkomster med föregående års omsättningstid.⁴ Omsättningstiden visar hur lång tid det i genomsnitt förväntas ta från det att en krona i avgift betalas till systemet till dess att den pensionsrätt som avgiften givit upphov till utbetalas i form av pension. Således speglar omsättningstiden den skillnad i ålder mellan å ena sidan den genomsnittlige avgiftsbetalaren och å andra sidan pensionären som skulle framkomma om bokslutsperiodens ekonomiska, demografiska och juridiska förhållanden vore konstanta. Ökar omsättningstiden innebär det att värdet av avgiftsflödet ökar och vice versa.

AP-fondernas tillgångar värderas till så kallat verkligt värde. Med det avses att tillgångarna i första hand värderas till den senaste betalkursen under årets sista handelsdag, i andra hand till den senaste köpkursen.

Så beräknas inkomstpensionens skulder

Inkomstpensionsskulden till personer som inte börjat ta ut ålderspension värderas till summan av alla försäkrades pensionsbehållningar. Inkomster intjänade det år redovisningen avser har inte hunnit fastställas när redovisningen görs. Till summan av de försäkrades pensionsbehållningar läggs därför en uppskattning av den pensionsrätt för inkomstpension som tjänats in samma år som redovisningen avser. Detta belopp utgör ungefär tre procent av den totala pensionsskulden. Skillnaden mellan skattad och fastställd pensionsrätt avräknas i följande årsredovisning.⁵

Pensionsskulden till pensionerade beräknas genom att multiplicera beviljade pensioner (årsbelopp) med det antal år som beloppet förväntas betalas ut. Antalet år diskonteras för att beakta att indexeringen av utbetalda belopp sker med ökningen i inkomstindex eller balansindex med ett avdrag på 1,6 procentenheter.⁶ Förväntat antal år med utbetalningar beräknas med utgångspunkt från mätningar av hur länge pensionsbeloppen i Pensionsmyndighetens register betalas ut, så kallade ekonomiska delningstal.⁷ I de ekonomiska delningstalen beaktas eventuella samband mellan pensionsbeloppens storlek och hur länge de betalas ut. Ett genomsnitt av de tre senaste årens ekonomiska delningstal används vid beräkningen av pensionsskulden. För mer detaljer se rapporten "VER 2016-390 *Utbetalningsålder och ekonomiska delningstal*". Under de år som det har fastställts

ett balansindex multipliceras pensionsskulden till pensionerade med det dämpade balanstal som fastställts för år $t + 1$.

Sedan 2018 går det inte längre att tjäna in någon tilläggspension.

Tilläggspensionsskulden till dem som ännu inte börjat ta ut ålderspension kan därmed beräknas utan antaganden om framtida ekonomisk och demografisk utveckling. Skulden värderas sedan 2019 som om den tilläggspension som ännu inte tagits ut hade börjat tas ut i december det aktuella årsredovisningsåret. Skulden beräknas genom att räkna fram ett tilläggspensionsbelopp för varje individ, med hänsyn taget till ålder, som sedan multipliceras med det antal år som beloppet förväntas betalas ut (ekonomiska delningstal).

Värdering av premiepensionens tillgångar och skulder

Tillgångarna i premiepensionssystemet värderas till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde. Tillgångar som placerats i fondförsäkring eller traditionell försäkring värderas enligt vissa bestämmelser i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2019:23) om årsredovisning i försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag. Tillgångar som värderas till verkligt värde värderas till balansdagens kurs under årets sista handelsdag. Tillgångar i form av inbetalda pensionsavgifter som ännu inte omvandlats till pensionsrätter värderas till upplupet anskaffningsvärde vilket innebär att skillnaden mellan anskaffningsvärde och inlösenpris periodiseras såsom ränteintäkt under resterande löptid.

Tillfällig förvaltning utgörs av pensionsavgifter som betalas in successivt under intjänandeåret och överförs till premiepensionssystemet när årets pensionsrätt har fastställts. Tillgångarna i den tillfälliga förvaltningen värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Tillgångarna i fondförsäkring utgörs av placeringar i fonder och värderas till verkligt värde, där värdet avser inlösenpris för fondandelarna. Pensionsskulden i fondförsäkring utgörs av fondförsäkringstillgångarna och likvida medel som ännu inte omvandlats till fondandelar.

Tillgångarna i traditionell försäkring är placerade i räntebärande tillgångar, aktiefonder samt i noterade fastighetsaktier och tillgångarna värderas till verkligt värde. Den första investeringen i noterade fastighetsaktier gjordes under 2021.

Pensionsskulden för den traditionella försäkringen bestäms för varje försäkring som kapitalvärdet av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om framtida avkastning, livslängd och driftskostnader. Avkastningen utgörs av en sammanvägning av marknadsräntan på statsobligationer och säkerställda bolåneobligationer med olika löptid. Marknadsräntan väljs med utgångspunkt från löptiden på garanterade utbetalningar. Marknadsvärdering av skulden innebär att livförsäkringsavsättningen påverkas av ränteförändringar. Inbetalda premier redovisas som engångspremier och höjer det garanterade beloppet. Antaganden om livslängder baseras på SCB:s befolkningsprognos från 2024, huvudscenariot har anpassats för att bättre passa Pensionsmyndighetens egen erfarenhet. Driftskostnaden antas vara 0,07 procent av försäkringskapitalet. Detta sammantaget innebär att garanterade åtaganden i traditionell försäkring har värderats aktsamt enligt vedertagna aktuariella metoder.

Fotnoter

1. Garantipensionen och inkomstpensionstillägget, som är en del av den allmänna pensionen, är inte inkomstgrundad utan belastar statens budget. Garantipensionen och inkomstpensionstillägget ingår därför inte i redovisningen.
2. Redovisningen av inkomstpensionssystemets finansiella ställning i Pensionsmyndighetens årsredovisning 2022 baserades på preliminära uppgifter avseende AP-fondernas verksamhet.
3. Det sätt på vilket omsättningstiden beräknas innebär ett underförstått antagande om att den förvärvsaktiva befolkningens storlek kommer att vara konstant. Om befolkningen minskar finns därför en risk att redovisningen (något) överskattar systemets tillgångar i förhållande till dess skulder. Det är dock rimligt att utgå från att befolkningsminskningen vid någon tidpunkt upphör. Vid ett sådant förlopp kommer underskattningen, och det eventuella underskottet i buffertfonden som den medfört, att vara tillfällig. Buffertfonden kommer på sikt att återgå till en nivå om minst noll kronor.
4. Hur omsättningstiden räknas beskrivs av formel B.3.1 i bilaga B.
5. Se not 14, tabell 6.21 A.
6. Omräkningen av inkomstpension sker med kvoten mellan det nya och gamla inkomstindexet dividerat med 1,016. De år balanseringen är aktiverad ersätts inkomstindex med balansindex.
7. Se formel B.7.6 i bilaga B.

4. Balanstalet

Balanstalet visar inkomstpensionssystemets finansiella styrka

Balanstalet är ett centralt mått på inkomstpensionens finansiella ställning. Det används som en del i inkomstpensionssystemets indexeringsmekanism för att säkerställa systemets finansiella stabilitet. Balanstalet beräknas som förhållandet mellan inkomstpensionssystemets tillgångar och skulder.¹

Om balanstalet är över 1 är tillgångarna större än skulderna och inkomstpensionssystemet är i balans. Om talet är under 1 är systemet i obalans. Då används balanstalet för att reducera uppräkningsgraden av pensioner och pensionsrätter. Detta pågår fram till dess att systemet åter är i balans. Detta är den mekanism som kallas för balansering.

Inkomstpensionssystemet har en skuld till pensionssparare och till pensionärer. Skulden till pensionssparare ökar med intjänade pensionsrätter, och skulden till pensionärer minskar med pensionsutbetalningarna. Båda skulderna förändras med inkomstindex (eller balansindex under en balanseringsperiod).

Tillgångarna består av AP-fondernas tillgångar, och den så kallade avgiftstillgången. Avgiftstillgången representerar den del av systemets framtida intäkter som kan användas till att betala av den nuvarande pensionsskulden. Eftersom avgifter som betalas in till systemet omvandlas till pensionsrätter kommer framtida inbetalningar, i gradvis ökande omfattning, också att användas till att betala av den pensionsskuld som uppstår i framtiden.

Avgiftstillgången beräknas genom att avgiftsinkomsterna under räkenskapsåret skalas (multipliceras) med omsättningstiden (cirka 30 år). Omsättningstiden representerar tiden mellan insättning och uttag, och beräknas som viktade medelåldrar för de som under året har uppburit pension respektive inbetalt avgift.

En principiell skillnad mellan tillgångsposten och skuldposten i balanstalsberäkningarna, är att pensionsskulden i huvudsak kan betraktas som känd, eftersom den är kopplad till inbetalningar som redan har ägt rum, medan avgiftstillgången avser värdet av framtida avgiftsinkomster.

När avgiftsinkomsterna är stabila över tid, blir avgiftstillgången och pensionsskulden lika stora. I praktiken hinner aldrig en sådan jämvikt att uppstå, exempelvis eftersom årskullarnas storlek varierar. Det är således förväntat att avgiftstillgång och pensionsskuld storleksmässigt går om varandra i cykler. Det är bland annat denna naturliga variation och skillnad som buffertfonderna nyttjas till att hantera.

Anledningen till att vi inte observerar detta mönster i data (figur 4.1 visar att avgiftstillgången konsekvent har varit lägre än pensionsskulden sedan pensionssystemets grundande) är att dagens pensionssystem har ärvt skulder och tillgångar från ett tidigare pensionssystem.

ATP-rättigheter och inkomstpensionsrätter under åren 1960–1994 motsvarade ett intjänande om cirka 18,5 procent av den pensionsgrundande inkomsten, medan avgiften som finansierar dessa pensioner sedan år 1998 endast är 16 procent. Att

avgiftsnivån till inkomstpensionssystemet sänktes under nittioalet beror på att en del av avgiften styrdes om till det då nya premiepensionssystemet.

Vad påverkar balanstalets utveckling?

Demografin har störst betydelse för balanstalet när buffertfondernas kapital är liten i förhållande till de totala tillgångarna. Balanstalet stiger med ökande befolkning om det leder till fler som arbetar och har inkomster. Då blir det fler som bidrar till avgiftstillgången än som har byggt upp pensionsskulden. Omvänt riskerar minskande befolkning att leda till färre som arbetar och har inkomster och därmed till fallande balanstal.

Börsutvecklingen har stor betydelse för balanstalets utveckling på lång sikt. Om avkastningen på buffertfondernas kapital är högre än tillväxten i genomsnittsinkomsten, bidrar fonderna till att stärka balanstalet. Buffertfonderna svarar för närvarande för 16 procent av inkomstpensionssystemets tillgångar, men i och med att fondernas avkastning är betydligt mer volatil än övriga faktorer, har fonderna större påverkan på förändringen i balanstalet, än vad som motsvarar deras andel av tillgångarna.

Löneökningar ökar avgiftstillgången, men effekten på balanstalet uteblir i stort sett eftersom pensionsskulden indexeras med ungefär samma faktor. När avgiftstillgången och pensionsskulden har samma tillväxt tar dessa öknings ungefär ut varandra vid beräkningen av balanstalet.

Konjunktursvängningar medför att antalet personer med pensionsgrundande inkomst varierar. Balanstalet kommer att följa konjunktursvängningar, men eftersom personer som är arbetslösa också intjänar pensionsrätt, dämpas dock balanstalets konjunkturskänslighet.

Höjd avgift till inkomstpensionssystemet ökar avgiftstillgången, vilket medför att balanstalet ökar. På lång sikt förändras även pensionsskulden och buffertfonderna. Pensionsskulden kommer att öka tills den når samma nivå som avgiftstillgången, och buffertfonderna kommer att växa med nivån på den ökade avgiftstillgången.

Ökade pensionsåtaganden, ofta benämnt som "gas", ökar pensionsskulden, vilket medför att balanstalet minskar. På lång sikt återgår pensionsskulden till samma nivå som avgiftstillgången samtidigt som buffertfonderna minskar med nivån på de ökade pensionsåtagandena.

I de två exemplen ovan ändras balanstalet momentant. Därefter följer en period, som är av storleksordningen en omsättningstid, när pensionsskulden och buffertfonderna ställer in sig mot nya värden. Den sammantagna effekten av ändrad pensionsskuld och buffert under denna fas är dock ganska liten. Det innebär att det momentana balanstalet efter en avgiftshöjning eller gas på ett ungefär kommer att bestå även på längre sikt.

Reformer på arbetsmarknaden, eller ändrade normer och beteenden på arbetsmarknaden, som stadigvarande ändrar antalet personer med pensionsgrundande inkomst, påverkar balanstalet eftersom antal personer med pensionsgrundande inkomst påverkar avgiftsinkomsterna. Effekten förstärks

dessutom av att avgiftsinkomsterna ett enskilt år används till att beräkna hela avgiftstillgången.

Balanstalet 2026

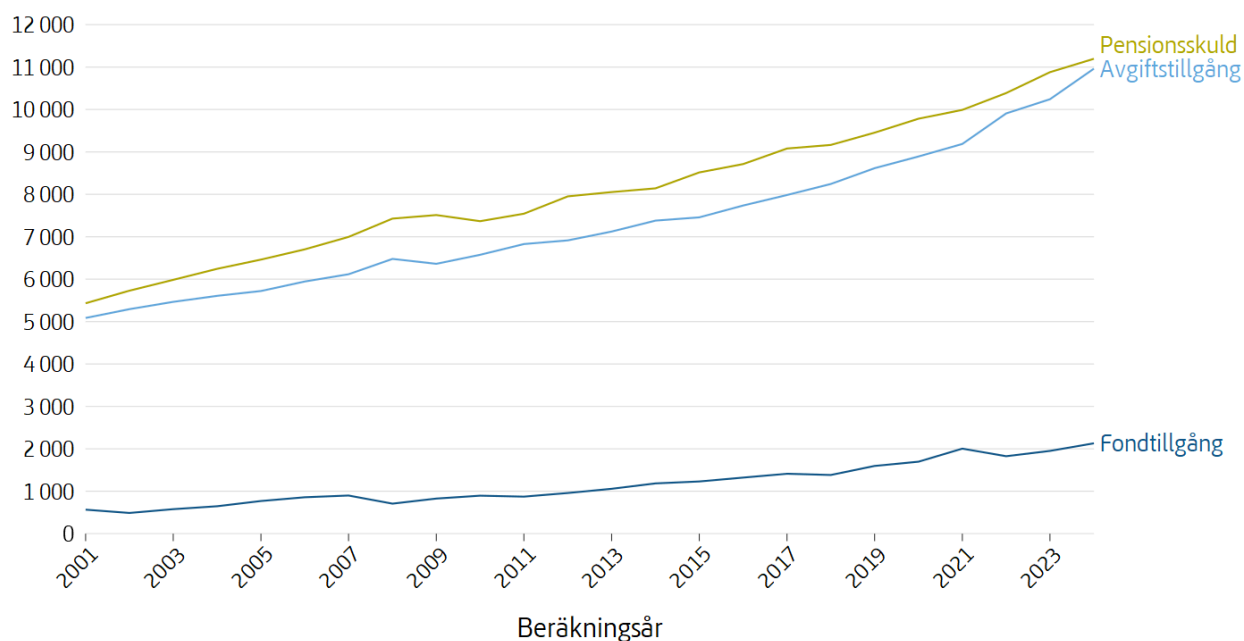
Balanstalet för 2026 är beräknad med värden för inkomstpensionssystemets tillgångar och skulder vid utgången av 2024 och har beräknats till 1,1695. Uppdelat på de två tillgångsslagen täcker avgiftstillgången 98 procent, och buffertfonden 19 procent, av pensionsskulden. Sammanlagt utgör tillgångarna 117 procent av skulderna.

Årets kraftiga ökning av balanstalet (+0,0488) förklaras till 33 procent av AP-fondernas värdeutveckling, till 39 procent av ökad omsättningstid, varav huvuddelen troligen kan hänföras till pensionsåldershöjningarna 2023, och till 28 procent av ojämn utvecklingstakt mellan avgiftsinkomst och pensionsskuld.

Balanstalets historiska utveckling

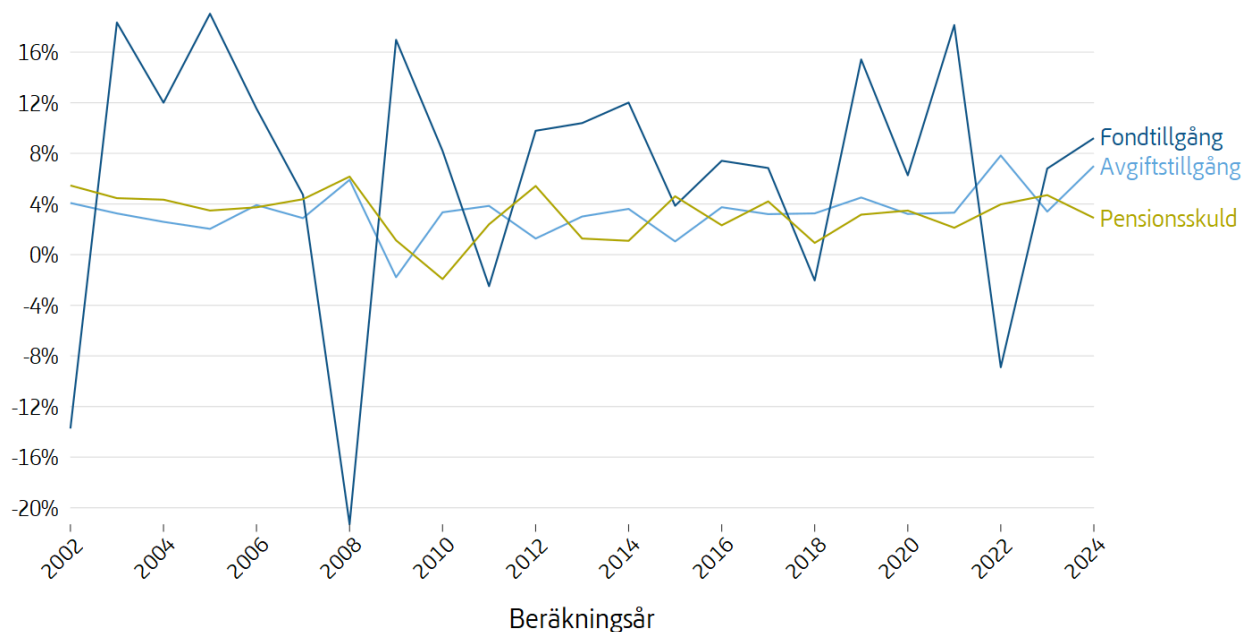
Avgiftstillgången har historiskt sett haft den mest stabila utvecklingen och i snitt ökat med 3,4 procent varje år med en standardavvikelse på 1,9 procentenheter. Pensionsskulden har även den utvecklats stabilt, i snitt har den ökat med 3,2 procent årligen med en standardavvikelse på 1,9 procentenheter. Fondtillgångarnas utveckling har varit störst, men också mest volatil, med en snittökning på 6,5 procent och en standardavvikelse på 10 procentenheter. Den högre genomsnittliga ökningen medför att buffertfonden med tiden utgör en större andel av de totala tillgångarna och påverkar därför balanstatat mer med tiden.

Figur 4.1 Värdet av tillgångar och pensionsskulden per år, miljarder kronor

Utvecklingen av tillgångarnas och skuldens storlek. Över lång tid utvecklas samtliga nästan linjärt, bortsett från åren efter finanskrisen 2008.

Figur 4.2 Årlig procentuell förändring av tillgångar och pensionsskuld

Avgiftstillgången och pensionsskulden, som främst är knutna till demografin och konjunkturen, utvecklas relativt stabilt mellan åren. Fondtillgången, vars värde bestäms av utvecklingen på kapitalmarknaden, har betydligt större årliga variationer.

Fotnoter

1. Detaljer finns i appendix B Matematisk beskrivning av balanstalet.

5. Administrations- och kapitalförvaltningskostnader

Pensionssystemet är ett slutet försäkringssystem som bär sin egna kostnader. Kostnaderna för försäkringsadministration och kapitalförvaltning finansieras via avgifter som tas ut på de försäkrade. Avgifterna tas från pensionskapitalet och påverkar därmed de försäkrades framtida pensioner. Kostnadernas storlek kan till en del påverkas av de myndigheter som ansvarar för administrationen och kapitalförvaltningen. Inom premiepensionen beror dock kostnaden även på spararens egna fondval.

I det här kapitlet sammanställs de brutto¹- och nettoredovisade kostnaderna² för administration och kapitalförvaltning men även de transaktionskostnader som AP-fonderna kan fånga. Syftet är att ge en så fullständig bild av ålderspensionssystemets totala kostnader som möjligt.

Total kostnadsredovisning

Den sammanlagda kostnaden för administration, kapitalförvaltning och avgifter uppgår till 7,1 miljarder kronor, varav 2,4 miljarder kronor redovisas i pensionssystemets resultaträkning. De 2,4 miljarder kronorna är summan av försäkringsadministration (cirka 1,1 miljarder) och AP-fondernas rörelsekostnader (omkring 1,3 miljarder), se tabell 5.1. Resterande belopp är kapitalförvaltningskostnader.

Inkomstpensionens kostnader

För inkomstpensionen uppgick de administrations- och förvaltningskostnader som redovisas i resultaträkningen för 2024 till 2 391 miljoner kronor, där 1 137 miljoner kommer från försäkringsadministration och 1 254 miljoner kommer från AP-fondernas rörelsekostnader. Utöver dessa rörelsekostnader hade AP-fonderna fasta förvaltningsarvoden om 239 miljoner kronor. Summan av redovisade kapitalförvaltningskostnader, som framgår i AP-fondernas resultaträkningar, uppgick till 1 493 miljoner kronor. Prestationsbaserade arvoden och transaktionskostnader, som till exempel courtage, redovisas inte som direkta kostnader hos AP-fonderna utan påverkar i stället avkastningen negativt. De prestationsbaserade arvodena är inte en vanlig förvaltningskostnad utan ett sätt för AP-fonderna att dela risk och avkastning med sina externa förvaltare. Totalt betalade AP-fonderna 258 miljoner i prestationsbaserade arvoden och 285 miljoner kronor i courtage och andra transaktionskostnader. När dessa kostnader och avgifter inkluderas blir summan av kostnaderna totalt för inkomstpensionen 3 173 miljoner kronor.

Premiepensionens kostnader

Den totala kostnaden för premiepensionens försäkringsadministration uppgår till 529 miljoner kronor, se posten Summa försäkringsadministration i tabell 5.1³.

För premiepensionssystemets del avser posten Förvaltningsarvoden både de fasta och prestationsbaserade avgifter som premiepensionsfonderna, inklusive Sjunde AP-fonden, tar ut efter att rabatter återförts till premiepensionsspararna. Brutto beräknas premiepensionsfondernas förvaltningsarvode till 10 210 miljoner kronor. Av denna bruttoavgift beräknas återbetalningen från fonderna till totalt 7 308 miljoner kronor i rabatt. Avgifterna kan då nettosummeras till 2 902 miljoner kronor⁴. Under 2021 infördes en ny strängare rabattmodell jämfört med år 2020. Den nya rabattmodellen innebär bland annat att för aktiefonder är den maximala nettoavgiften 0,68 procent, för räntefonder är den 0,35 procent och för bland- och generationsfonder är den 0,44 procent. År 2020 var maximala nettoavgiften 0,89 procent för aktiefonder, 0,42 procent för räntefonder och 0,62 procent för bland- och generationsfonder. I samband med övergång till upphandlat fondtorg kommer befintliga fonder att rabatteras enligt nuvarande rabattmodell. För de upphandlade fonderna kommer nivån på förvaltningsavgiften bestämmas utifrån de villkor som handlas upp och regleras i fondavtal för respektive fond.

Utöver de 2 902 miljonerna i fasta förvaltningsarvoden finns transaktionskostnader. Transaktionskostnaderna består främst av det courtage som fonderna erlägger som en del av köp-/säljlikviden när fonderna handlar värdepapper. Från och med 2020 baseras denna siffra på faktiska siffror som fondbolagen inrapporterat och uppskattas 2024 till 533 miljoner kronor.

Tabell 5.1 Ålderspensionssystemets totala kostnader och avgifter

miljoner kronor

	Inkomstpension	Premiepension	Summa
Försäkringsadministration			
Pensionsadministration ^a	689	459	1 148
Ersättning till andra myndigheter	448	70	518
Summa Försäkringsadministration	1 137	529	1 666
Kapitalförvaltningskostnader och avgifter			
AP-fondernas rörelsekostnader (bruttoredoisade)	1 254		1 254
Förvaltningsarvoden			
Fasta förvaltningsarvoden (nettoredoisade)	239		239
Prestationsbaserade arvoden ^b	258		258
Summa Förvaltningsarvoden	497	2 902	3 399
Transaktionskostnader ^c	285	533	818
Summa Kapitalförvaltningskostnader och avgifter	2 036	3 435	5 471
Summa	3 173	3 964	7 137

a. Beloppet för inkomstpension avser faktisk kostnad medan beloppet i not 4 i kapitel 6 avser beslutad administrationskostnadsersättning från AP-fonden.

b. Detta är avgifter som AP-fonderna endast betalar om en viss förvaltare lyckats uppnå ett visst överenskommet resultat.

c. Med transaktionskostnader avses här courtage och clearingavgifter som tas ut på aktie- och derivatmarknaden. Dessa avgifter läggs direkt på transaktionen och påverkar fondernas avkastning negativt. Ränte- och valutatransaktioner betalas genom skillnaden mellan köp- och säljkurs och redovisas inte som en separat avgift. Beräkningen av premiepensionens transaktionskostnader baseras på inrapporterade kostnader från fondbolagen.

Kostnadernas utveckling

Nedan i tabell 5.2 och tabell 5.3 visas kostnadsposterna för de senaste fem åren och redovisas i miljoner kronor. Figurerna 5.1–5.4 avser kronor per antal försäkrade för respektive år. Kostnaderna för 2024 fördelas således på 9,0 miljoner personer som hade ett pensionskonto, inklusive pensionärer. Figurerna avser perioden 2001–2024. Kostnaden per försäkrad för försäkringsadministration 2024 i inkomstpensionen är 124 kronor, figur 5.1. Kostnaden per försäkrad för försäkringsadministration 2024 i premiepensionen är 63 kronor, figur 5.2.

Av tabell 5.2 framgår att inkomstpensionens totala kostnader har minskat svagt under de senaste fem åren. AP-fondens förvaltningsarvoden har minskat under de senaste åren vilket förklarar minskningen i de totala kostnaderna. Kostnaderna för pensionsadministration har dock ökat sedan 2020 vilket delvis kan förklaras av genomförandet av de förändrade åldersgränserna i pensionssystemet. De förändrade åldersgränserna har bland annat lett till ökade kostnader för utvecklingen av IT-system. Prestationsbaserade arvoden kan variera kraftigt mellan olika år beroende på att avkastningen varierar samt att vissa externa förvaltningsuppdrag inte regleras direkt utan löpande skuldförs. I tabell 5.5 framgår en gradvis minskning av kapitalförvaltningskostnaderna i relation till totalt förvaltad kapital. År 2024 är kapitalförvaltningskostnaderna för inkomstpensionen 0,10 procent av totalt förvaltad kapital.

Premiepensionens kapitalförvaltningskostnader och avgifter ökade på totalen från år 2023 till år 2024 och likaså gjorde den genomsnittliga kostnaden per försäkrad. Utvecklingen av kapitalförvaltningskostnader och avgifter beror på att genomsnittligt förvaltad kapital har ökat och att kapitalförvaltningskostnaderna tas ut i procent av förvaltad kapital. År 2024 är kapitalförvaltningskostnaderna för premiepensionen 0,14 procent av totalt förvaltad kapital.

I procent av kapitalet så har premiepensionens kostnader minskat de senaste fem åren. Rabattmodellen inom premiepensionssystemet är progressiv, vilket innebär att högre förvaltad kapital automatiskt ger en högre procentuell rabatt och därmed lägre avgifter i procent. För upphandlade fonder bestäms förvaltningsavgiften enligt villkor som handlas upp och regleras i fondavtal för respektive fond. Detta innebär att mer kapital i en upphandlad fond inte alltid ger högre procentuell rabatt. Kostnaden är på årsbasis och uppskattas utifrån kostnaden under kvartal 1–3.

Inom försäkringsadministrationen finns flera kostnadsposter som är gemensamma för inkomst- och premiepensionen. Som exempel kan nämnas framställning och distribution av orange kuvert och Skatteverkets kostnadsersättning för avgiftsuppbörd med mera. Sådana kostnader fördelas på respektive försäkringsgren i förhållande till andel försäkrade, avgiftsandel eller annan fördelningsnyckel.

Tabell 5.2 Inkomstpensionens kostnader

miljoner kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Försäkringsadministration					
Pensionsadministration ^a	459	483	576	666	689
Ersättning till andra myndigheter	441	460	431	411	448
Summa Försäkringsadministration	900	943	1 007	1 077	1 137
Kapitalförvaltningskostnader och avgifter					
AP-fondernas rörelsekostnader (bruttedovisade)	1 018	1 055	1 115	1 195	1 254
Förvaltningsarvoden					
Fasta förvaltningsarvoden (nettoedovisade)	617	569	487	312	239
Prestationsbaserade arvoden	625	451	199	66	258
Summa Förvaltningsarvoden	1 242	1 020	686	378	497
Transaktionskostnader ^b	269	257	233	255	285
Summa Kapitalförvaltningskostnader och avgifter	2 529	2 332	2 034	1 828	2 036
Summa	3 429	3 275	3 041	2 905	3 151

a. Beloppet för inkomstpension avser faktisk kostnad medan beloppet i not 4 i kapitel 6 avser beslutad administrationskostnadsersättning från AP-fonden.

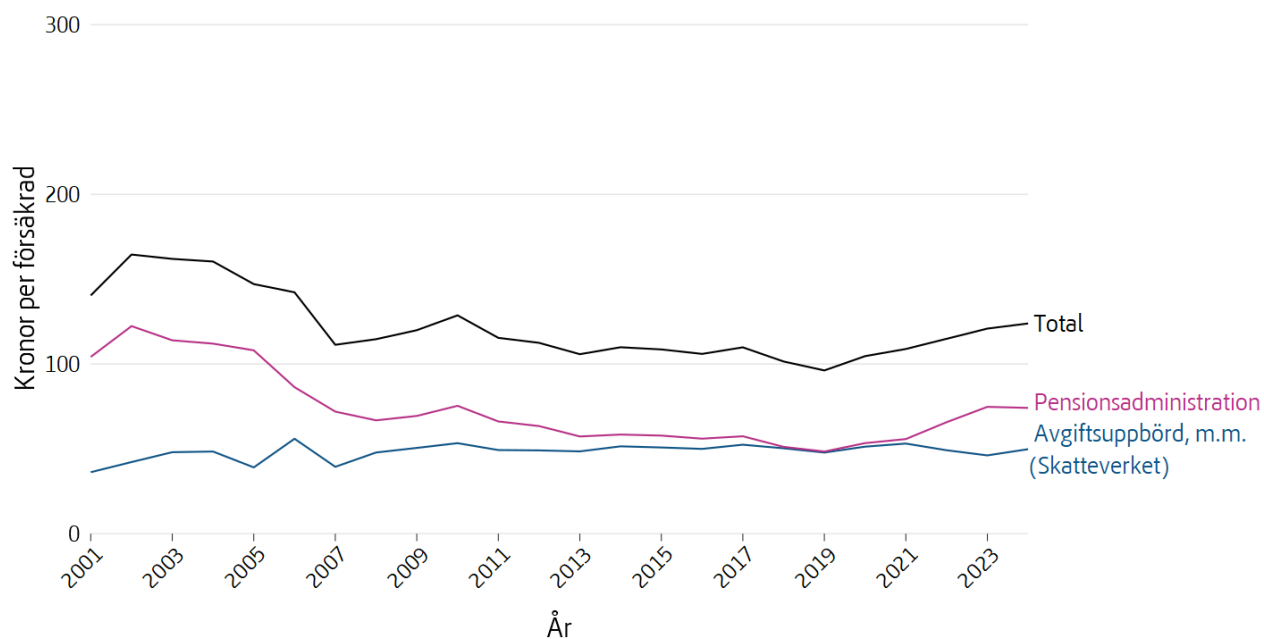
b. Värdet för 2023 är justerat jämfört med Orange rapport 2023

Tabell 5.3 Premiepensionens kostnader

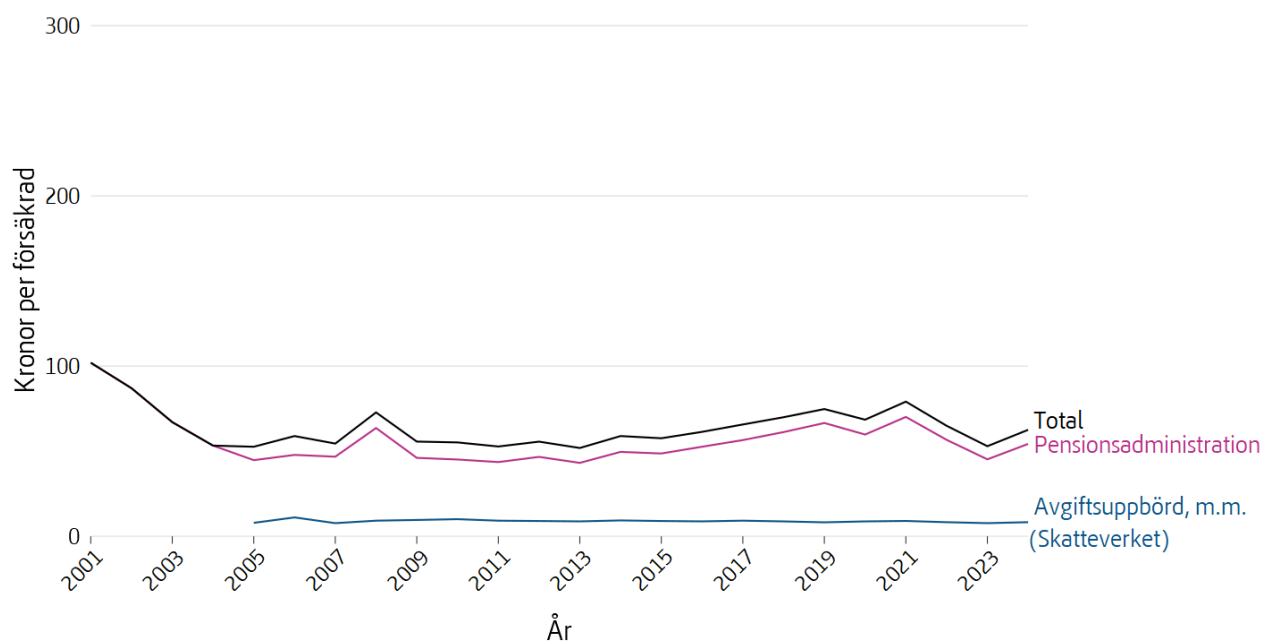
miljoner kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Försäkringsadministration					
Pensionsadministration	472	561	462	376	459
Ersättning till andra myndigheter	69	72	67	64	70
Amortering och ränta uppbyggnadslån	0	0	0	0	0
Summa Försäkringsadministration	541	633	529	441	529
Kapitalförvaltningskostnader och avgifter					
Förvaltningsarvoden (nettoedovisade)	2 544	2 382	2 453	2 746	2 902
Transaktionskostnader	491	388	343	323	533
Summa Kapitalförvaltningskostnader och avgifter	3 035	2 770	2 796	3 069	3 435
Summa	3 576	3 403	3 325	3 510	3 964

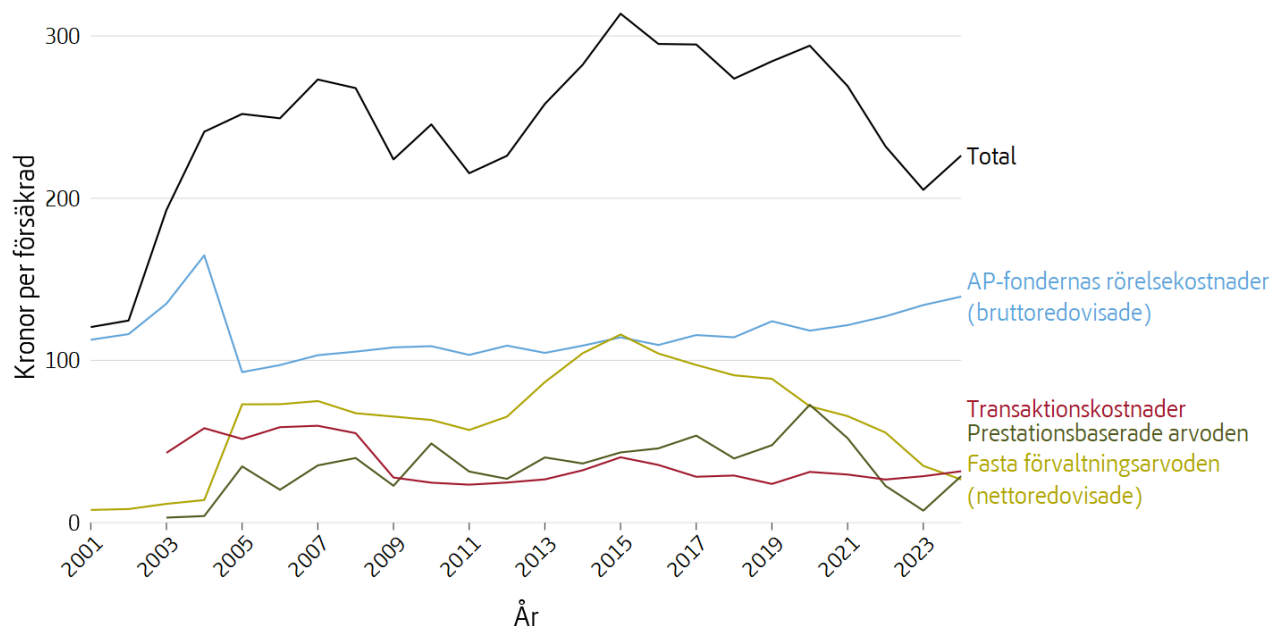
Figur 5.1 Försäkringsadministration inkomstpension

Figur 5.2 Försäkringsadministration premiepension

Figur 5.3 Kapitalförvaltningskostnader och avgifter inkomstpension

Figur 5.4 Kapitalförvaltningskostnader och avgifter premiepension

Kapitalförvaltningskostnaderna i förhållande till förvaltat pensionskapital

År 2024 var rörelse- och förvaltningskostnaderna totalt för Första–Fjärde AP-fonden och Sjätte AP-fonden cirka 0,07 procent av fondernas genomsnittligt förvaltat kapital. AP-fondernas prestationsbaserade arvoden uppgick till 0,01 procent, och transaktionskostnader uppgick till 0,01 procent av förvaltat kapital.

Kapitalförvaltningskostnaderna och avgifter uppgick därmed efter avrundning till totalt 0,10 procent av förvaltad kapital. Det är viktigt att ha i åtanke att fondernas nettoförvaltningskostnader samt transaktionskostnader redan har påverkat fondernas värdeutveckling negativt.

Redovisade kapitalförvaltningskostnader för fonderna inom premiepensionssystemet uppgick efter rabatt till 0,12 procent, därtill uppskattas fondernas transaktionskostnader till 0,02 procent och summan av kapitalförvaltningskostnader och avgifter således till 0,14 procent av förvaltad kapital.

Kostnadsskillnaderna i procent mellan inkomstpensionens fonderade medel och premiepensionsfonderna förklaras dels av skalfördelar inom Första–Fjärde AP-fonden och dels av att dessa fonder har investerat omkring 24 procent av sitt kapital i obligationer eller liknande tillgångar med, i förhållande till aktier, låga förvaltningskostnader. Inom premiepensionssystemet är cirka 10 procent av tillgångarna investerade i denna typ av tillgångar.

Tabell 5.4 Genomsnittligt förvaltad kapital

miljarder kronor

	2017	2018	2019	2020
Inkomstpension	1 367	1 398	1 490	1 646
Premiepension	1 030	1 161	1 280	1 518
	2021	2022	2023	2024
Inkomstpension	1 850	1 915	1 888	1 950
Premiepension	1 820	1 944	2 004	2 446

Tabell 5.5 Kapitalförvaltningskostnaderna i förhållande till förvaltad kapital

procent

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Inkomstpension						
Redovisade kapitalförvaltningskostnader						
AP-fondernas rörelsekostnader (bruttoredo­visade)	0,07	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
Fasta förvaltningsarvoden (netto­redo­visade)	0,05	0,04	0,03	0,03	0,02	0,01
Summa Redovisade kapitalförvaltningskostnader	0,12	0,10	0,09	0,08	0,08	0,07
Prestationsbaserade arvoden	0,03	0,04	0,02	0,01	0,00	0,01
Transaktionskostnader	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01
Summa Inkomstpension	0,16	0,15	0,13	0,11	0,10	0,10
Premiepension						
Redovisade kapitalförvaltningskostnader						
Fasta förvaltningsarvoden (netto­redo­visade)	0,18	0,17	0,13	0,13	0,14	0,12
Summa Redovisade kapitalförvaltningskostnader	0,18	0,17	0,13	0,13	0,15	0,14
Transaktionskostnader	0,05	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02
Summa Premiepension	0,23	0,20	0,15	0,14	0,15	0,14

Kostnader för försäkringsadministration i förhållande till pensionsbehållning/kapital

För att täcka AP-fondernas redovisade kostnader för inkomstpensionen görs varje år ett kostnadsavdrag från pensionsbehållningarna. För år 2024 var inkomstpensionens kostnadsavdrag 0,0345 procent. Kostnadsavdraget görs endast fram till det att pension börjar tas ut. De fasta nettoredovisade förvaltningsarvodena på 0,01 procent av förvaltad kapital, de prestationsbaserade arvoden om 0,01 procent eller transaktionskostnaderna om cirka 0,01 procent av förvaltad kapital belastar inte pensionsspararna. De nettoredovisade kostnaderna belastar enbart AP-fonderna.

Avdraget för premiepensionens försäkringsadministrativa kostnader var 2024 i snitt 0,03 procent av premiepensionskapitalet. Maximalt uttagen kostnad i kronor för år 2024 var 139 kronor per kontoinnehavare. Premiepensionen har precis som inkomstpensionen små periodiska avvikelser mellan den avgift som tas ut och den faktiska kostnaden. Dessa avvikelser korrigeras löpande.

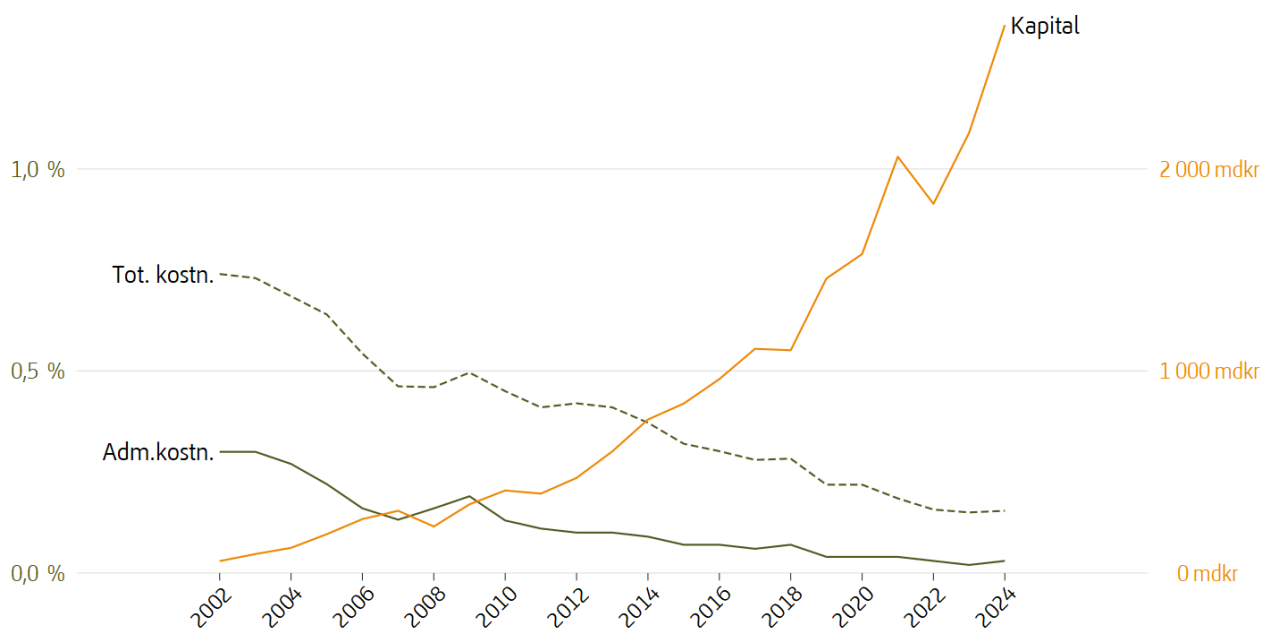
Tabell 5.6 Kostnader försäkringsadministration

procent

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Inkomstpension ^a	0,0310	0,0288	0,0305	0,0332	0,0326	0,0335	0,0345
Premiepension	0,07	0,04	0,04	0,04	0,03	0,02	0,03

a. Inkomstpensionens kostnadsavdrag avser även AP-fondernas bruttoredovisade kostnader och kostnadsavdraget görs endast fram till pension börjar att tas ut.

Figur 5.5 Premiepensionens kostnader och kapital

Tot. kostn. Administrations- och kapitalförvaltningskostnader

Adm.kostn. Administrationskostnad

Kapital Premiepensionsbehållningen vid årets slut

Vad betyder kostnaderna för pensionens storlek?

Kostnadernas storlek är en viktig faktor för den framtida pensionen. En till synes låg årlig avgift kan minska pensionen med en avsevärd andel eftersom avgiften dras årligen under en lång period. Av de faktorer som påverkar pensionskapitalet är kostnadernas storlek den faktor som de ansvariga myndigheterna har störst möjlighet att påverka. Vissa kostnader för premiepensionen kan även den försäkrade påverka.

Följande förenklade beräkningssätt ger en ganska precis uppfattning om vad en viss kostnadsprocent innebär för den utbetalade pensionens storlek. Den genomsnittliga tid som en inbetalad avgift ligger i inkomstpensionssystemet innan den börjar betalas ut är omkring 20 år⁵.

Om inkomstpensionens kostnader av förvaltad kapital är 0,03 procent, kommer avdraget att minska inkomstpensionen med knappt 1 procent, eller till $(1 - 0,0003)^{20}$ (ungefär 99 procent) av vad den skulle ha varit utan kostnadsavdrag. Om premiepensionens kostnader är 0,13 procent, kommer avdraget att minska premiepensionen med drygt 4 procent $(1 - 0,0013)^{33}$ av vad den skulle ha varit utan kostnadsavdrag. Anledningen till att avdraget sker i 33 år är att i premiepensionssystemet sker årligen en omräkning av pensionskapitalet med kostnadsavdraget även under tiden som pensionär. Den förväntade avkastningen är något högre vilket bidrar till en längre omsättningstid. En inte ovanlig fondförvaltningsavgift i Sverige för sparande utanför det allmänna pensionssystemet är omkring 1 procent – ofta högre. En avgift på 1 procent under samma tid som i exemplet ovan skulle innebära att det sparade kapitalet blir 72 procent av vad det skulle ha varit i förhållande till om avgiften varit 0 procent, 28 procent skulle då alltså försvinna i avgifter.

Fotnoter

1. I pensionssystemets resultaträkningar för inkomst- och premiepensionen framgår de kostnader som Pensionsmyndigheten och AP-fonderna redovisar som kostnader i sina egna resultaträkningar, "bruttoredovisade kostnader".
2. De kapitalförvaltningskostnader i AP-fonderna och premiepensionssystemet som nettoredovisas mot intäkt och fondavkastning netto framgår inte av pensionssystemets resultaträkning. Begreppet nettoredovisade kostnader används här för sådana kostnader som i AP-fondernas redovisning består av fasta förvaltningsarvoden och som i premiepensionssystemets redovisning används för nettot av de poster som benämns förvaltningsavgifter och rabatter på förvaltningsavgifter.
3. Tidigare år har det utöver administrationskostnaden även gjorts avbetalning på uppbyggnadskostnaden av premiepensionssystemet, detta uppbyggnadslån slutamorterades 2018.
4. Dessa kostnader är preliminära och baseras på en uppräknig av kostnaderna för kvartal 1–3. I beloppet ingår inte förvaltningsarvode avseende traditionell försäkring på 18,6 miljoner kronor. Denna kostnad nettoredovisas genom att avkastningen på fonderat kapital minskas (se not 17 i kapitel 6).
5. medelpensioneringsålder minus genomsnittlig intjänandeålder

6. Noter och kommentarer

Not 1 avser både inkomst- och premiepension, not 2–14 avser inkomstpension och not 15–25 avser premiepension. Samtliga belopp anges i miljoner kronor. I några tabeller stämmer inte summan av delposterna med totalen på grund av avrundning.

Noter och kommentarer avseende pensionsavgifter

Not 1 Pensionsavgifter

Inom den allmänna inkomstgrundade pensionen finns flera olika avgifter, se tabell 6.1. Alla avgiftsinkomster går inte till pensionssystemet. Det finns ingen övre gräns för hur mycket som betalas in i kronor i pensionsavgift. Däremot finns det en högsta gräns för den inkomst som ger pensionsrätt. Pensionsavgiften på inkomstdelar ovanför den högsta gränsen förs till statens budget. Detta tak är före avdrag för pensionsavgift 8,07 inkomstbasbelopp och 7,5 efter sådant avdrag¹. Eftersom avgifter över gränsen inte motsvaras av någon pensionsrätt är de skatter.

Ålderspensionsavgift betalas av arbetsgivare och egenföretagare, den allmänna pensionsavgiften betalas av alla förvärvsaktiva som får pensionsrätt. Dessutom betalas statliga ålderspensionsavgifter från olika anslag i statens budget för pensionsrätt som vissa transfereringar ger upphov till, exempelvis sjukpenning och arbetslöshetsersättning. Staten betalar också en pensionsavgift för så kallade pensionsgrundande belopp för till exempel barnår och studier.

Tabell 6.1 visar pensionsavgifter som bokförts under inkomståret hos Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. Arbetsgivaravgifter och egenavgifter bokförs hos Försäkringskassan. De avgifter som ska föras till inkomstpensionssystemet överförs till Pensionsmyndigheten och därifrån till AP-fonderna. De avgifter som beräknas motsvara pensionsrätt för premiepension går vidare till Riksgäldskontoret för tillfällig förvaltning innan avgifterna placeras i fonder. Allmän pensionsavgift och statliga ålderspensionsavgifter bokförs hos Pensionsmyndigheten innan de överförs till AP-fonderna respektive premiepensionssystemet. Av de avgifter som bokförs ett visst år avser en del året innan eller i vissa fall flera år dessförinnan. Arbetsgivaravgifter, exempelvis, bokförs minst en månad senare än när motsvarande lön betalas ut.

Den allmänna pensionsavgiften förs i sin helhet till AP-fonderna. För arbetsgivaravgifter och egenavgifter sker en preliminär fördelning mellan AP-fonderna, premiepensionssystemet och statens budget. Fördelningen för ett år sker efter procentsatser som Pensionsmyndigheten beräknar och regeringen fastställer. Avsikten är att premiepensionssystemet för ett år ska få avgifter som motsvarar intjänade premiepensionsrätter under året och att staten tilldelas de avgifter som motsvarar förvärvsinkomster över det så kallade avgiftstaket på 8,07 inkomstbasbelopp. Övriga avgifter ska föras till AP-fonderna. De statliga ålderspensionsavgifterna för ett år fördelas på motsvarande sätt mellan AP-fonderna och premiepensionssystemet enligt fastställda procentsatser.

Tabell 6.1 Pensionsavgifter fördelat efter avgiftsslag, 2024^a

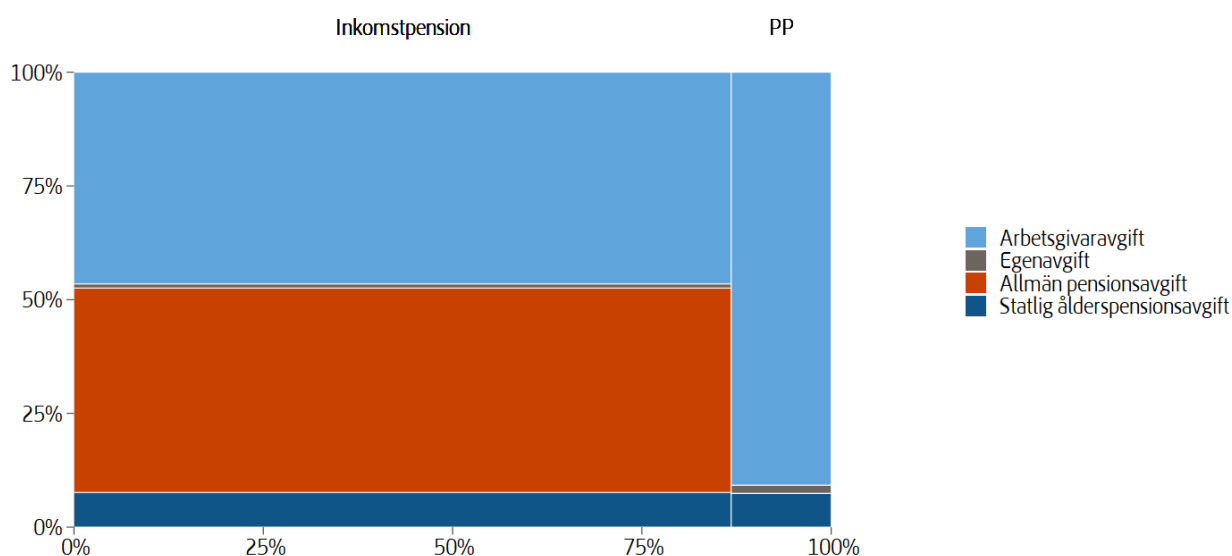
miljoner kronor

	Inkomst- pension	Premie- pension	Statens budget	Summa 2024	Summa 2023
Arbetsgivaravgift	166 713	49 484	25 022	241 219	232 061
Egenavgift	3 286	979	496	4 761	4 768
Allmän pensionsavgift	160 970	0	0	160 970	151 587
Statlig ålderspensionsavgift	27 347	4 050	0	31 397	29 863
Regleringar med mera					
Reglering år 2024 avseende år 2022	-701	-268	969	0	0
Uppbördsförlust, reglering	-1 008	0	0	-1 008	-701
Anpassning till AP-fondernas redovisning och till premiepensionssystemet	128	-2 092	0	-1 964	1 539
Summa Regleringar med mera	-1 580	-2 360	969	-2 971	838
Summa	356 736	52 153	26 487	435 376	419 118

a. Avgifter som influtit till Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten under 2024 och förts vidare till AP-fonderna, premiepensionssystemet respektive statsbudgeten.

För att säkerställa att premiepensionssystemet för ett visst år har tillförts avgifter som motsvarar intjänad premiepensionsrätt och att statens budget tillförts avgifterna på inkomstdelar över avgiftstaket görs en avstämning två år senare. Regleringar görs mellan statens budget, premie- och inkomstpensionssystemet (AP-fonderna). Regleringarna innebär att avgiftsmedel omfördelas mellan premiepensionssystemet, statens budget och AP-fonderna så att de två förstnämnda får rätt belopp för avgifter för ett år och AP-fonderna får resten. Det görs också regleringar mellan pensionssystemet och de olika anslagen i statens budget som belastas med statliga ålderspensionsavgifter för att säkerställa att de olika anslagen betalar rätt belopp i statliga ålderspensionsavgifter. De regleringarna görs tre år efter det år de avser.

Figur 6.1 Pensionsavgifter

Differensen mellan AP-fondernas redovisning av avgiftsinkomster och Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens redovisning (128 miljoner kronor) förklaras huvudsakligen av periodiseringsskillnader. Differensen mellan redovisade avgiftsinkomster till premiepensionssystemet och Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens redovisning (-2 092 miljoner kronor) förklaras bland annat av att vissa justeringsbelopp ingår i beloppet för premiepensionssystemet (se not 18).

Tabell 6.2 A Pensionsavgifter exklusive regleringar med mera fördelat efter avgiftsunderlag, 2024^a
miljoner kronor

	Arbetsgivar-, egen- och statlig pensionsavgift	Allmän pensionsavgift	Summa
Förvärvsinkomster^b	245 980	149 533	395 513
Transfereringar, se tabell 6.2 B	12 933	8 867	21 800
Pensionsgrundande belopp, se tabell 6.2 C	18 464	0	18 464
Summa	277 377	158 400	435 777

a. Fördelningen av allmän pensionsavgift på de två typerna av avgiftsunderlag är beräknad, den framgår inte av redovisningssystemen.

b. Inklusive sjuklön och egenföretagarinkomster, exklusive transfereringar.

Den allmänna pensionsavgiften är 7 procent på förvärvsinkomster och pensionsgrundande transfereringar som sjukpenning med mera, men inte för sjuk- och aktivitetsersättning. Den allmänna pensionsavgiften tas endast ut på inkomster upp till avgiftstaket på 8,07 inkomstbasbelopp och för inkomster överstigande deklareringsplikten om 0,423 prisbasbelopp. I samband med taxeringen görs ett avdrag på skatten som motsvarar den allmänna pensionsavgiften. Det innebär i praktiken att staten finansierar avgiften.

Pensionsavgift, som betalas av arbetsgivare och egenföretagare på arbetsinkomster och av staten på nämnda transfereringar, uppgår till 10,21 procent. Statlig

pensionsavgift på sjuk- och aktivitetsersättning och på så kallade pensionsgrundande belopp, som inte belastas med allmän pensionsavgift, är 18,5 procent.

Fördelningen i tabell 6.2 A avser de avgifter som influtit till Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten under 2024.

Tabell 6.2 B Pensionsavgifter som betalats för olika transfereringar, 2024^a

miljoner kronor

	Statlig pensionsavgift	Allmän pensionsavgift	Summa
Sjukpenning	4 376	3 000	7 376
Rehabiliteringspenning	80	55	135
Närståendepenning	17	12	29
Arbetskadeersättningar med mera	173	119	292
Föräldraförsäkring	4 456	3 055	7 511
Vårdbidrag	467	320	787
Arbetslöshetsersättning med mera	3 317	2 274	5 591
Utbildningsbidrag	0	0	0
Konstnärsnämnden	8	5	13
Smittbärappenning	40	27	67
Summa	12 933	8 867	21 800

a. Fördelningen av allmän pensionsavgift på de olika typerna av transfereringar är beräknad, den framgår inte av redovisningssystemen.

Tabell 6.2 C Pensionsavgifter som betalats för sjuk- och aktivitetsersättning och pensionsgrundande belopp, 2024

miljoner kronor

Sjuk- och aktivitetsersättning ^a	5 401
Barnår	8 972
Studier ^b	3 896
Plikttjänst	195
Summa	18 464

a. Beloppet avser både avgiften på utbetald pensionsgrundande ersättning och på pensionsgrundande belopp. I båda fallen är avgiften 18,5 procent.

b. En mindre del av beloppet för studier avser pensionsgrundande inkomst.

Noter och kommentarer avseende inkomstpension

Not 2 Pensionsutbetalningar med mera

Tabell 6.3 Tilläggs- och inkomstpensionsutbetalningar och överföringar till de Europeiska gemenskaperna

miljoner kronor

	2023	2024
Pensionsutbetalningar		
Tilläggs pension	138 466	130 709
Inkomstpension	219 741	232 982
Summa Pensionsutbetalningar	358 207	363 691
Överföringar till de Europeiska gemenskaperna	3	3
Summa	358 210	363 694

Pensionsutbetalningarna på 363 691 miljoner (358 207 miljoner) kronor minskar pensionsskulden till de pensionerade med motsvarande belopp. Enligt lag (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från de Europeiska gemenskaperna kan värdet av pensionsrättigheter för tjänstemän i de Europeiska gemenskaperna överföras från AP-fonderna och premiepensionssystemet till de Europeiska gemenskapernas tjänstepensionssystem. Under 2024 överfördes 3 miljoner kronor från AP-fonderna.

Not 3 Avkastning på fonderat kapital

Tabell 6.4 Avkastningen på fonderat kapital från Första–Fjärde samt Sjätte AP-fonden, 2024^a

miljoner kronor

	Första	Andra	Tredje	Fjärde	Sjätte	*	Summa 2024	Summa 2023
Aktier och andelar								
Erhållna utdelningar	5 828	4 602	5 951	5 744	124		22 249	22 415
Resultat noterade och onoterade aktier och andelar, netto	33 890	24 565	37 524	33 650	7 489		137 118	106 501
Summa Aktier och andelar	39 718	29 167	43 475	39 394	7 613		159 367	128 917
Obligationer och andra räntebärande tillgångar, netto								
Räntenetto	2 666	4 723	3 570	4 041	77		15 077	12 412
Resultat ränte- bärande till- gångar, netto	-2 056	617	305	-1 759	0		-2 893	13 763
Summa Obligationer och andra ränte- bärande till- gångar, netto	610	5 340	3 876	2 282	77		12 185	26 175
Övrigt kapital								
Resultat derivat- instrument, netto	-1 516	-3 368	-918	1 066	0		-4 736	-1 400
Resultat valutakurs- förändringar, netto	6 002	4 093	5 244	8 366	-1 222		22 483	-8 201
Provisionskostnader	-13	-73	-49	-104	0		-239	-312
Summa Övrigt kapital	4 473	652	4 276	9 328	-1 222		17 502	-9 912
Summa	44 801	35 159	51 627	51 004	6 468	0	189 059	145 180

a. Justeringskolumn (*) är inkluderad för att justera för olika avrundningseffekter.

Posten Provisionskostnader består av avgifter som inte är resultatbaserade.
Resultatbaserade avgifter, courtage med mera har reducerat avkastningen (se kapitel
5 Administrations- och kapitalförvaltningskostnader).

Not 4 Administrationskostnader

Tabell 6.5 Administrationskostnader

miljoner kronor

	2023	2024
Kostnader försäkringsadministrationen		
Pensionsmyndigheten	666	689
Skatteförvaltningen med flera ^a	411	448
Summa Kostnader försäkringsadministrationen	1 077	1 137
Kostnader fondförvaltningen		
Första AP-fonden	247	247
Andra AP-fonden	278	291
Tredje AP-fonden	285	320
Fjärde AP-fonden	281	291
Sjätte AP-fonden	104	105
Summa Kostnader fondförvaltningen	1 195	1 254
Summa	2 272	2 391

a. Inklusive Kronofogdemyndigheten och Statens servicecenter.

För fonderna redovisas endast interna administrationskostnader. Externa förvaltningskostnader och depåkostnader benämns provisionskostnader och redovisas som en negativ intäkt (se not 3). För samtliga fonder gäller att resultatbaserade avgifter, transaktionskostnader med mera har reducerat avkastningen i not 3 (se kapitel 5 Administrations- och kapitalförvaltningskostnader). Varje fond finansierar sina egna förvaltningskostnader med uttag ur den egna fonden.

Från och med 2021 belastar 100 procent av administrationskostnaderna de försäkrades pensionsbehållningar, se not 11.

Not 5 Värdet av förändringen i avgiftsinkomst

Tabell 6.6 Avgiftsinkomst

belopp i miljoner kronor, tid i år

	2023	2024
Förändring av avgiftsinkomst		
Avgiftsinkomst	339 957	356 736
Avgiftsinkomst föregående år	327 287	339 957
Förändring av avgiftsinkomst	12 670	16 779
Omsättningstid^a	x 30,19971	x 30,42908
Värdet av förändring i avgiftsinkomst	382 630	510 570

a. Medelvärde av omsättningstiderna föregående år och två år tillbaka.

Avgiftsinkomsten ökade med 17 miljarder kronor och värdet av förändringen av avgiftsinkomsten uppgår till 511 miljarder kronor. Nedan ges värdet av förändringen av omsättningstiden.

Not 6 Värdet av förändringen i omsättningstid

Tabell 6.7 Omsättningstid

belopp i miljoner kronor, tid i år

	2023	2024
Förändring av omsättningstid		
Omsättningstid föregående år	30,12817	30,72999
Omsättningstid två år tillbaka	30,27124	30,12817
Förändring av omsättningstid	-0,14306	0,60182
Avgiftsinkomst^a	x 333 622	x 348 347
Värdet av förändring i omsättningstid	-47 729	209 643

a. Medelvärde av årets och föregående års avgiftsinkomster.

Tabell 6.8 Underlag för beräkning av omsättningstid

tid i år

	2019	2020	2021	2022	2023
Omsättningstid					
Intjänandeålder	45,68355	45,31971	45,56004	45,79556	45,46214
Utbetalningsålder	75,77842	75,70506	75,83128	75,92374	76,19214
Omsättningstid	30,09487	30,38535	30,27124	30,12817	30,72999

Omsättningstiden beräknas som differensen mellan utbetalningsålder och intjänandeålder, för mer detaljer se bilaga B – Matematisk beskrivning av balanstalet. Eftersom intjänandeåldern inte kan beräknas innan alla pensionsrätter fastställts, är det senaste året för vilket omsättningstiden kan beräknas året före redovisningsåret.

Not 7 Nya pensionsrätter

I och med att taxeringen för bokslutsåret inte är slutförd när bokslutet upprättas, kan värdet av intjänad pensionsrätt detta år endast uppskattas. Förändringar av pensionsskulden som inte kan hänföras till en dedikerad post i resultaträkningen bokförs som justeringsbelopp och landar i resultaträkningen tillsammans med de skattade pensionsrätterna i posten *Nya pensionsrätter*.

Tabell 6.9 Värdet av nya pensionsrätter^a

miljoner kronor

	2023	2024
Skattad pensionsrätt för inkomstpension	339 957	356 736
Justeringsbelopp, inkomstpension		
Fastställd pensionsrätt för inkomstpension föregående år	323 848	340 590
Skattad pensionsrätt för inkomstpension föregående år	-327 287	-339 957
Taxeringsförändringar	385	83
Residualer aktiva ^b	-27	-376
Residual pensionerade	5 595	6 389
Summa Justeringsbelopp, inkomstpension	2 514	6 729
Justeringsbelopp, tilläggspension		
Residual aktiva	38	-70
Residual pensionerade	2 010	1 760
Summa Justeringsbelopp, tilläggspension	2 048	1 690
Summa	344 519	365 155

a. Tabellen är redovisad efter intjänandeår.

b. Summa av två residualposter i not 14, tabell 6.21 A

Bland justeringsbeloppen ingår skillnaden mellan föregående års skattade och fastställda pensionsrätt. Här ingår även residualposter som innehåller de förändringar av pensionsskulden som inte förklaras av övriga poster. Mindre residualposter kan vara oförklarade medan större residualposter har kända förklaringar som inte har kunnat separeras från residualen.

Not 8 Indexering

Tabell 6.10 Indexering, 2024

miljoner kronor

	Aktiva	Pensionerade	Summa
Indexering av pensionsbehållning och pensioner ^a	389 947	104 206	494 153
Förändring av indexering avseende pensionsskuld ^b	-215 974	0	-215 974
Summa	173 973	104 206	278 180

a. Se Tabell 6.12 A

b. Se Tabell 6.12.C

Tabell 6.11 Indexering, 2023

miljoner kronor

	Aktiva	Pensionerade	Summa
Indexering av pensionsbehållning och pensioner ^a	173 471	177 954	351 425
Förändring av indexering avseende pensionsskuld ^b	114 788	0	114 788
Summa	288 259	177 954	466 213

a. Se Tabell 6.12 A

b. Se Tabell 6.12.C

Tabell 6.12 A Indexering av pensionsbehållning och pensioner, 2024

miljoner kronor

	Aktiva	Pensionerade	Summa
Inkomstpension, indexering			
Effekt av inkomstindex	389 803	77 208	467 011
Effekt av balanstal	0	0	0
Summa Inkomstpension, indexering	389 803	77 208	467 011
Tilläggspension, indexering			
Effekt av inkomstindex	144	26 998	27 142
Effekt av balanstal	0	0	0
Summa Tilläggspension, indexering	144	26 998	27 142
Summa	389 947	104 206	494 153

Tabell 6.12 B Indexering av pensionsbehållning och pensioner, 2023

miljoner kronor

	Aktiva	Pensionerade	Summa
Inkomstpension, indexering			
Effekt av inkomstindex	173 183	126 855	300 038
Effekt av balanstal	0	0	0
Summa Inkomstpension, indexering	173 183	126 855	300 038
Tilläggspension, indexering			
Effekt av inkomstindex	288	51 099	51 387
Effekt av balanstal	0	0	0
Summa Tilläggspension, indexering	288	51 099	51 387
Summa	173 471	177 954	351 425

Pensionsskulden ändras med förändringen i inkomstindex när balanseringen i systemet inte är aktiverad. Tidigare när balanseringen var aktiverad, 2010–2017, omräknades pensionsskulden med balansindex. Sedan 2018 förändras skulden således med inkomstindex.

Tabell 6.12 C Förändring av indexering avseende pensionsskuld, 2024

miljoner kronor

	Aktiva	Pensionerade	Summa
Föregående års skuldaktualisering	171 939	0	171 939
Årets skuldaktualisering	-387 913	0	-387 913
Summa	-215 974	0	-215 974

Tabell 6.12 D Förändring av indexering avseende pensionsskuld, 2023

miljoner kronor

	Aktiva	Pensionerade	Summa
Föregående års skuldaktualisering	286 728	0	286 728
Årets skuldaktualisering	-171 939	0	-171 939
Summa	114 788	0	114 788

Not 9 Värdet av förändringen i medellivslängd

Tabell 6.13 Värdet av förändringen i livslängd, 2024

miljoner kronor

	Aktiva	Pensionerade	Summa
Inkomstpension		26 431	26 431
Tilläggspension	47	8 658	8 705
Summa	47	35 089	35 136

Tabell 6.14 Värdet av förändringen i livslängd, 2023

miljoner kronor

	Aktiva	Pensionerade	Summa
Inkomstpension		26 269	26 269
Tilläggspension	64	12 899	12 963
Summa	64	39 168	39 232

Den livslängd som här avses är antal år som pensionerna förväntas utbetalas, så kallad ekonomisk livslängd eller ekonomiska delningstal. Hur de ekonomiska delningstalen beräknas beskrivs i bilaga B, formel B.7.6.

Inkomstpensionsskulden till aktiva påverkas inte av livslängdsförändringar. Värdet av förändringen i medellivslängd är skillnaden mellan pensionsskulden beräknad med de ekonomiska delningstal som används det år redovisningen avser och pensionsskulden beräknad med de ekonomiska delningstal som användes föregående år.

Not 10 Uppkomna arvsvinster, fördelade arvsvinster

Tabell 6.15 Uppkomna och fördelade arvsvinster^a

miljoner kronor

	2023	2024
Uppkomna arvsvinster		
62 år eller äldre	4 781	5 287
62 år eller yngre ^b	8 402	9 797
Summa Uppkomna arvsvinster	13 183	15 084
Fördelade arvsvinster		
62 år eller äldre	7 743	8 420
62 år eller yngre ^c	8 352	9 739
Summa Fördelade arvsvinster	16 095	18 158

a. Förändrade åldersgränser för tilldelning av arvsvinster gör att åren inte blir helt jämförbara.

b. Avled året innan, fördelas innevarande år. Beloppet 2023 avser 61 år eller yngre.

c. Beloppet 2023 avser 61 år eller yngre.

Pensionsbehållningar efter personer som avlidit (uppkomna arvsvinster) fördelas till de kvarlevande i samma ålder. Fördelningen görs genom ett procentuellt påslag på pensionsbehållningen med hjälp av en arvsvinstfaktor. Tilldelningen görs enligt två principer; den första avser den yngre gruppen och den andra avser den äldre gruppen. I samband med att den lägsta åldern för uttag av pension höjdes från 62 år till 63 år 2023 har åldersgränserna för tilldelning justerats.

Kapital avseende dödsfall som skett upp till och med 62 års ålder fördelas nästkommande år. Arvsvinstfaktorerna bestäms av relationen mellan de avlidnas och kvarlevandes pensionsbehållningar.

Från och med det år en årskull fyller 62 år fördelas inte de faktiskt uppkomna arvsvinsterna utan i stället de arvsvinster som beräknas uppkomma. Arvsvinstfaktorerna beräknas med utgångspunkt från den dödlighet som SCB observerat för en tidigare period. De beräknade arvsvinsterna för de som avled under det 62:a levnadsåret eller senare fördelas samma år.

Tilldelning enligt dessa två principer innebär att varje årskull under ett år kommer att tilldelas arvsvinster enligt båda principer eftersom den första principen tilldelar med fördröjning. 2024 tilldelades födda 1962 arvsvinster enligt båda principerna.

Not 11 Avdrag för administrationskostnader

Tabell 6.16 Avdrag för administrationskostnader

miljoner kronor

	2023	2024
Avdrag för administrationskostnader	2 275	2 495

Administrationskostnaderna finansieras genom ett procentuellt avdrag från de försäkrades pensionsbehållningar. För att inte belasta yngre årskullar med en oproportionerligt stor kostnad under den tid ATP fasas ut infördes kostnadsavdraget successivt. Från och med 2021 är kostnadsavdraget 100 procent av administrationskostnaden.

Beräkningen av förvaltningskostnadsfaktorn baseras på försäkringsadministrationens budgeterade kostnader och AP-fondernas kostnader för det aktuella året samt pensionsbehållningarna året innan (se bilaga A). Skillnaden mellan verkställt avdrag i kronor och fastställd kostnad beaktas i beräkningen av följande års kostnadsfaktor. Avdraget för administrationskostnaderna görs genom att pensionsbehållningarna multipliceras med förvaltningskostnadsfaktorn. Avdraget 2024 var 0,0345 procent och summeras till 2 495 miljoner kronor. Föregående år uppgick avdraget till 0,0335 procent eller 2 275 miljoner kronor.

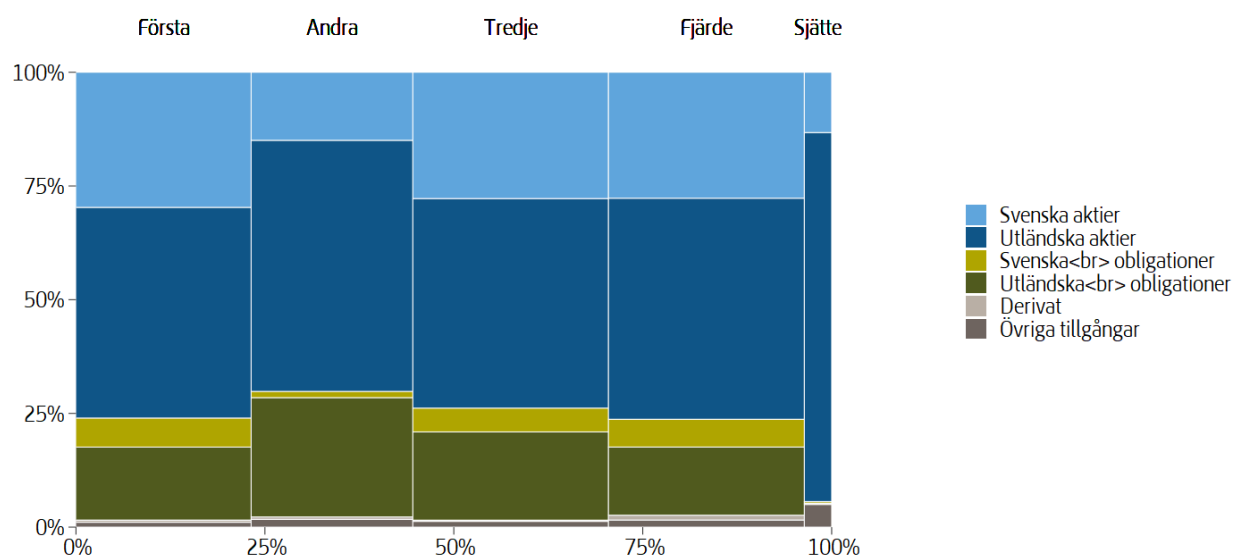
Not 12 Fondtillgångar

Tabell 6.17 Buffertfondens tillgångar och skulder, 2024

miljoner kronor

	Första	Andra	Tredje	Fjärde	Sjätte	Summa 2024	Summa 2023
Tillgångar							
Aktier och andelar							
Svenska aktier	150 826	70 140	157 438	157 199	10 500	546 103	526 132
Utländska aktier	235 194	258 716	261 207	275 896	64 215	1 095 228	892 924
Summa Aktier och andelar	386 020	328 856	418 645	433 095	74 715	1 641 331	1 419 056
Obligationer och andra räntebärande tillgångar, netto							
Svenska obligationer	32 406	6 439	29 709	34 664	274	103 492	101 562
Utländska obligationer	81 518	122 896	110 006	85 045	0	399 465	366 581
Summa Obligationer och andra ränte- bärande till gångar, netto	113 924	129 335	139 715	119 709	274	468 144	443 437
Derivat	2 460	2 508	1 548	6 050	232	12 798	57 657
Övriga tillgångar	5 435	8 037	7 145	8 874	3 944	33 435	41 566
Summa Tillgångar	507 839	468 736	567 053	567 728	79 165	2 190 521	1 986 423
Skulder							
Derivat	-3 376	-8 913	-10 677	-17 504	-1 507	-41 977	-6 844
Övrigt	-7 545	-939	-7 332	-1 984	-575	-18 375	-29 113
Summa Skulder	-10 921	-9 852	-17 999	-19 488	-2 082	-60 342	-35 957
Summa	496 918	458 884	549 054	548 240	77 083	2 130 179	1 950 468

Figur 6.2 Fondtillgångar

Uppgifterna är hämtade från respektive fonds årsredovisning. I posten Övriga tillgångar ingår kassa och bankmedel, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter med mera. I posten Övrigt under Skulder ingår förutbetalda intäkter och upplupna kostnader.

Not 13 Avgiftstillgång

Tabell 6.18 Avgiftstillgång

belopp i miljoner kronor, tid i år

	2023	2024
Avgiftsinkomst	339 957	356 736
Omsättningstid ^a	x 30,12817	x 30,72999
Avgiftstillgång	10 242 284	10 962 495

a. x avser multiplikation.

Se not 5 och not 6 samt bilaga B för de värden respektive formler som använts vid beräkningen av avgiftsinkomst och omsättningstid.

Not 14 Pensionsskuld

Tabell 6.19 Pensionsskuld, 2024

miljoner kronor

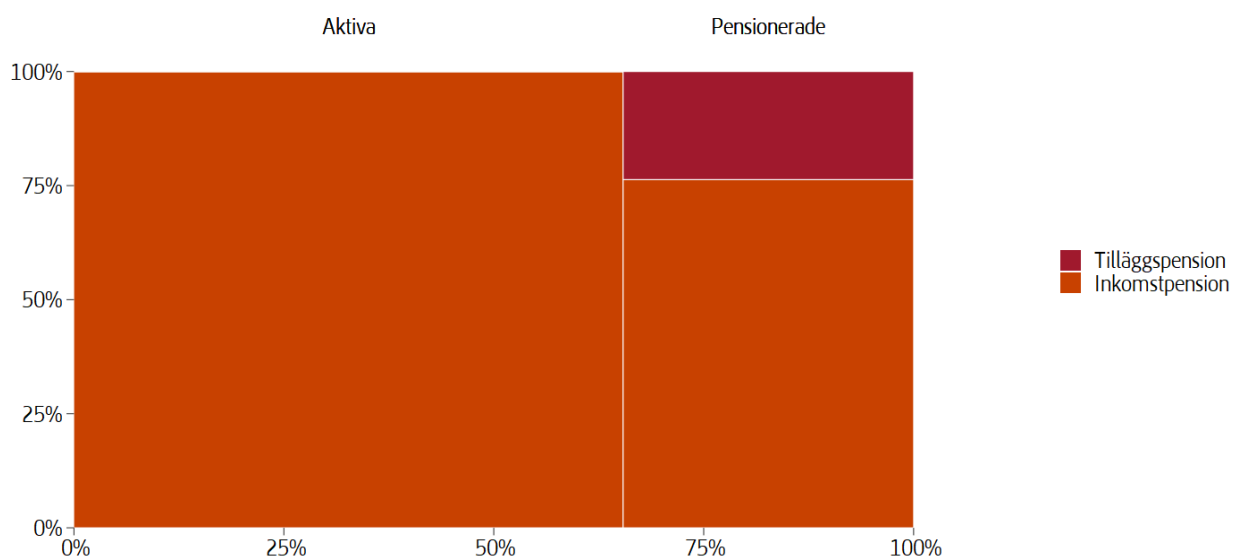
	Aktiva	Pensionerade	Summa
Inkomstpension	7 548 327	3 048 339	10 632 665
Tilläggspension	4 806	945 976	950 782
Indexering/balansering	-387 913	0	-387 913
Summa	7 201 219	3 994 314	11 195 534

Tabell 6.20 Pensionsskuld, 2023

miljoner kronor

	Aktiva	Pensionerade	Summa
Inkomstpension	7 126 678	2 881 482	10 008 160
Tilläggspension	5 523	1 038 431	1 043 954
Indexering/balansering	-171 939	0	-171 939
Summa	6 960 262	3 919 912	10 880 174

Figur 6.3 Pensionsskuld, 2024

Pensionsskulden till pensionerade avseende tilläggspension och inkomstpension beräknas på samma sätt. En årskulls skuld fås av produkten av årskullens pensionsutbetalningar i december månad, en faktor 12 för att få årsbelopp, och årskullens ekonomiska medellivslängd. Den totala skulden till pensionerade är summan av årskullarnas pensionsskulder. Den ekonomiska medellivslängden uttrycks i form av ekonomiska delningstal.

Inkomstpensionsskulden till personer som inte börjat ta ut ålderspension värderas till summan av alla försäkrades pensionsbehållningar vid årets utgång, utan hänsyn till uppräknningen av inkomstindex mellan år t och $t + 1$ (2024 och 2025). Till skulden tillkommer också en uppskattning av den pensionsrätt för inkomstpension som tjänats in under redovisningsåret. Justering av skulden görs även för avvikelser mellan föregående års uppskattade och fastställda pensionsrätter.

Skulden för tilläggspensionen, för de individer födda 1938–1953 som ännu inte har gått i pension, uppskattas som den årliga pension de hade fått om de hade gått i pension i december månad 2024. För att beräkna skulden multipliceras den fiktiva pensionen med det ekonomiska delningstalet (förväntad återstående utbetalningstid, för respektive årskull). Denna skuld minskas successivt på grund av utfasningen av systemet och skulden uppgår till cirka 4,8 miljarder kronor 2024 (5,5 miljarder kronor 2023).

Tabell 6.21 A Förklaring av pensionsskuldens förändring, inkomstpension aktiva

miljoner kronor

	2023	2024
Pensionsskuld inkomstpension aktiva 31 december år $t-1$	6 842 162	7 126 678
Varav skattad pensionsrätt för inkomstpension intjänad år $t-1$	-327 287	-339 957
Delsumma Pensionsbehållning 31 december år $t-1$	6 514 875	6 786 721
Uppkomna arvsvinster, 62 år eller yngre ^a	-8 402	-9 797
Residual mellan förra årets utgående och årets ingående pensionsbehållning ^b	-418	-667
Delsumma Ingående pensionsbehållning år t	6 506 055	6 776 258
Uppkomna arvsvinster, 62 år eller äldre	-4 781	-5 287
Taxeringsförändringar som påverkat pensionsbehållningarna	385	83
Residual mellan årets ingående och utgående pensionsbehållning	391	291
Fastställd pensionsrätt för inkomstpension intjänad år $t-1$ ^c	323 848	340 590
Fördelade arvsvinster, 62 år eller äldre	7 743	8 420
Fördelade arvsvinster, 62 år eller yngre ^d	8 352	9 739
Indexering	173 183	389 803
Avdrag för administrationskostnader	-2 275	-2 495
Uttagen pension	-231 062	-294 098
Återkallade pensioner	4 882	4 287
Delsumma Pensionsbehållning 31 december år t	6 786 721	7 227 591
Skattad pensionsrätt för inkomstpension intjänad år t	339 957	356 736
Summa Pensionsskuld inkomstpension aktiva	7 126 678	7 584 327

a. Fördelas år t , beloppet 2023 avser 61 år eller yngre.

b. Justeringar för avlidna, spärrade ärenden med mera.

c. Se not 7.

d. Uppkomna år $t-1$, beloppet 2023 avser 61 år eller yngre.

Tabell 6.21 B Förklaring av pensionsskuldens förändring, tilläggspension aktiva

miljoner kronor

	2023	2024
Pensionsskuld tilläggspension aktiva 31 december år <i>t-1</i>	6 262	5 523
Residual	38	-70
Indexering	288	144
Uttagen pension	-1 129	-838
Värdet av förändringen i medellivslängd	64	47
Pensionsskuld tilläggspension aktiva	5 523	4 806

Tabell 6.21 C Förklaring av pensionsskuldens förändring, tilläggs- och inkomstpension pensionerade, 2024

miljoner kronor

	Inkomst- pension	Tilläggs- pension	Summa
Pensionsskuld pensionerade 31 december 2023	2 881 482	1 038 431	3 919 912
Skuld tillkommande från aktiva ^a	289 811	838	290 649
Residual ^b	6 389	1 760	8 148
Pensionsutbetalningar ^c	-232 982	-130 709	-363 691
Indexering ^d	77 208	26 998	104 206
Värdet av förändringen i medellivslängd ^e	26 431	8 658	35 089
Summa	3 048 339	945 976	3 994 314

a. Inkomstpension: Netto av Uttagen pension och Återkallade pensioner

Se not 14, tabell 6.21 A. Tilläggspension: Se not 14, tabell 6.21 B.

b. Se not 7, tabell 6.9

c. Se not 2, tabell 6.3.

d. Se not 8, tabell 6.12 A

e. Se not 9, tabell 6.13

Skulden till pensionerade förändras med indexeringen och den ekonomiska livslängden, och minskar med de utbetalningar som görs under året. Skulden till pensionerade ökar också med nybeviljade pensioner. Denna ökning av skulden motsvaras av en minskning av pensionsskulden till aktiva.

Posten *Residual* innehåller de förändringar av pensionsskulden som inte förklaras av övriga poster. För pensionerade representerar posten huvudsakligen värdet av ändrade pensionsnivåer till följd av nytt intjänande och taxeringsändringar. I tilläggspensionssystemet kan även ändrat civilstånd påverka pensionen.

Noter och kommentarer avseende premiepension

Not 15 Pensionsutbetalningar

Tabell 6.22 Pensionsutbetalningar premiepension

miljoner kronor

	2023	2024
Pensionsutbetalningar		
Fondförsäkring	19 091	22 848
Traditionell försäkring	2 553	2 845
Summa Pensionsutbetalningar	21 644	25 693
Överföringar till de Europeiska gemenskaperna	2	2
Summa	21 645	25 694

Vid pensioneringen kan pensionsspararen låta sitt tillgodohavande ligga kvar i fondförsäkringen. Då är den årliga pensionen beroende av värdeutvecklingen i de fonder som spararen har valt. Pensionsspararen kan också välja att gå över till traditionell försäkring, antingen i samband med pensioneringen eller senare.

Enligt lag (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna kan värdet av pensionsrättigheter för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna överföras från inkomstpensionssystemet och premiepensionssystemet till Europeiska gemenskapernas tjänstepensionssystem. År 2024 överfördes 2 miljoner från premiepensionen.

Not 16 Avkastning på fonderat kapital

Tabell 6.23 Avkastning på fonderat kapital, 2024

miljoner kronor

	Fond- försäkring	Traditionell försäkring	Summa 2024	Summa 2023
Avkastning				
Aktier och andelar				
Direktavkastning	37	86	123	229
Realiserade och orealiserade kursvinster	497 253	8 672	505 925	320 203
Summa Aktier och andelar	497 290	8 758	506 048	320 431
Obligationer och andra räntebärande tillgångar, netto				
Direktavkastning (räntenetto)	259	4	263	197
Realiserade och orealiserade kursvinster	4 193	119	4 312	9 351
Summa Obligationer och andra räntebärande tillgångar, netto	4 452	123	4 575	9 548
Valutakursresultat, netto	3 378		3 378	-1 755
Summa Avkastning	505 120	8 881	514 001	328 224
Tilldelade förvaltningsavgifter	6 933	30	6 964	6 267
Förändring traditionell försäkring		13 199	13 199	7 043
Summa	512 053	22 110	534 164	341 534

Avkastningen inkluderar realiserat och orealiserat valutakursresultat efter avdragen fondförvaltningskostnad samt fördelade återförda fondförvaltningsavgifter.

Not 17 Administrationskostnader

Tabell 6.24 Administrationskostnader

miljoner kronor

	2023	2024
Driftskostnader	493	512
Finansiella poster, netto	-10	-29
Summa	483	483

Finansiella poster netto avser främst kostnader för lån, handelslagrets resultat (se not 22) och ränteintäkter. Fondförvaltningskostnaderna tas direkt ur försäkringstillgångarna och ingår inte i premiepensionsverksamhetens driftskostnader. Totalt för år 2024 uppgick administrationskostnader till 483 miljoner kronor. En sammanställning av pensionssystemets brutto- respektive nettoredovisade kostnader finns i kapitlet Administrations- och kapitalförvaltningskostnader.

Not 18 Nya pensionsrätter

Tabell 6.25 Nya pensionsrätter

miljoner kronor

	2023	2024
Preliminära avgiftsmedel inklusive ränta för premiepension intjänad 2023/2024	56 218	54 128
Justeringsbelopp, fastställda pensionsrätter		
Fastställd pensionsrätt inklusive ränta för premiepension intjänad 2022/23 och 2023/24	51 097	54 250
Preliminära avgiftsmedel för premiepension intjänad 2022/23 och 2023/24	-53 642	-56 218
Summa Justeringsbelopp, fastställda pensionsrätter	-2 545	-1 969
Ändrade pensionsrätter	-59	-6
Summa	53 613	52 153

Not 19 Uppkomna och fördelade arvsvinster

Tabell 6.26 Uppkomna och fördelade arvsvinster

miljoner kronor

	2023	2024
Uppkomna arvsvinster	6 750	7 906
Fördelade arvsvinster	6 750	7 906

Uppkomna och fördelade arvsvinster motsvaras av dödsfallskapital. Arvsvinster fördelas en gång per år, en mindre del fördelas även löpande under året vid byte från fondförsäkring till traditionell försäkring. År 2024 fördelades 7 906 miljoner kronor som arvsvinst, vilket bestämdes av hur mycket kapital som frigjorts genom dödsfall under kalenderåret 2023. I posten ingår minskningsmedel som avser den minskning av premiepensionsrätten som görs när premiepension överförs mellan makar.

Not 20 Avdrag för administrationskostnader

Tabell 6.27 Administrationskostnader

miljoner kronor

	2023	2024
Avdrag för administrationskostnader	423	510

Beloppet 510 miljoner kronor motsvarar de avgifter som Pensionsmyndigheten tog ut för att finansiera premiepensionsverksamhetens administrationskostnader under 2024.

Not 21 Försäkringstillgångar

Tabell 6.28 Försäkringstillgångar, 2024

miljoner kronor

	Fond-försäkring	Traditionell försäkring	Tillfällig förvaltning	Summa 2024	Summa 2023
Aktier och andelar	2 533 796	44 106		2 577 901	2 072 075
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	177 257	42 111	50 732	270 100	228 083
Pågående handel och uppkomna arvsvinster	8 490	169			
Summa	2 719 543	86 386	50 732	2 856 661	2 307 359

Tillfällig förvaltning av preliminära avgiftsmedel avser intjänandeåret 2024.

Not 22 Övriga tillgångar

Tabell 6.29 Övriga tillgångar

miljoner kronor

	2023	2024
Pensionsmyndighetens administrativa fondandelslager (handelslager)	67	85
Övriga tillgångar	9 342	9 966
Summa	9 409	10 052

Pensionsmyndighetens administrativa fondandelslager används för att underlätta handeln med fondandelar genom att det minskar antalet handelstransaktioner med fondförvaltarna.

I posten Övriga tillgångar ingår kassa och bank, pågående fondhandel, övriga fordringar samt upplupna ränteintäkter.

Not 23 Förändring i eget kapital

Tabell 6.30 Förändring i eget kapital, 2024

miljoner kronor

	Fond- försäkring	Traditionell försäkring	Summa 2024	Summa 2023
Eget kapital vid årets in- gång: Konsolideringsfond	16	32 403	32 419	27 172
Från konsolideringsfond utbetald återbäring		-1 656	-1 656	-1 736
Periodens resultat	27	13 199	13 226	6 983
Summa eget kapital	43	43 946	43 989	32 419

Pensionsmyndigheten redovisade vid årets ingång ett positivt eget kapital för fondförsäkringsverksamheten. Solvensreglerna i Försäkringsrörelselagen gäller inte för Pensionsmyndigheten, utan underskottet finansieras av krediter hos Riksgälden. Traditionell försäkring redovisar ett positivt resultat som läggs i konsolideringsfonden i eget kapital. Medel i konsolideringsfonden fördelas till pensionärerna och utbetalas som återbäring i samband med pensionsutbetalningarna.

Not 24 Pensionsskuld

Tabell 6.31 Pensionsskuld

miljoner kronor

	2023	2024
Fondförsäkring	2 186 854	2 720 981
Traditionell försäkring	39 614	42 504
Skulder avseende preliminära avgiftsmedel	48 603	50 662
Summa	2 275 071	2 814 146

Pensionsskulden är en skuld till pensionssparare och pensionärer. Pensionsskulden för fondförsäkring är i huvudsak knuten till fondandelar och påverkas av hur marknadsvärdet i valda fonder utvecklas. Pensionsskuld avseende traditionell försäkring bestäms för varje försäkring som kapitalvärdet av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om framtida avkastning, livslängder och driftskostnader, tillgångsvärdet återfinns i not 21.

Information om hur de ekonomiska delningstalen för fondförsäkring och traditionell försäkring beräknas finns i bilaga A Beräkningsfaktorer.

Skulder avseende preliminära avgiftsmedel motsvaras av tillgångarna som finns placerade i den tillfälliga förvaltningen, tillgångsvärdet återfinns i not 21.

Tabell 6.32 Utgående pensionsskuld, 2024

miljoner kronor

	Fond- försäkring	Traditionell försäkring	Skulder avseende preliminära avgiftsmedel
Premiepensionskapital 31 december 2024			
Pensionsskuld 31 dec 2023	2 186 854	39 614	48 603
Värdeförändring	505 120	8 881	
Fastställd pensionsrätt för premiepension intjänad 2023	53 851	399	-54 250
Preliminära avgiftsmedel för premiepension intjänad 2023			54 128
Tilldelade förvaltningsavgifter med mera	6 933	30	
Uppkomna arvsvinster	7 210	695	
Reglering av preliminära avgiftsmedel tidigare år			-157
Ändrade pensionsrätter för premiepension	-6	0	
Skuldminskning på grund av uttagen pension 2024	-22 848	-2 845	
Byte till traditionell försäkring från fondförsäkring	-9 636	9 636	
Fördelade arvsvinster ^a	-7 210	-695	
Avdrag för administrationskostnader	-510		
Förändring av pensionsskuld		-13 199	
Övrigt	1 222	-13	2 338
Summa Premiepensionskapital 31 december 2024	2 720 981	42 503	50 661
Justering som påverkat premiepensionskapitalet			
Summa	2 720 981	42 503	50 661

a. Arvsvinster, kapital som frigjorts under 2023, fördelas 2024.

Pensionsskulden förändras med nyintjänande pensionsrätter, preliminära avgiftsmedel, ändrad omfattning av pensionsuttag, ändrade pensionsrätter på grund av taxeringsändringar, värdeförändring på tillgångarna, administrationskostnader, pensionsutbetalningar och uppskattning av den framtida dödligheten bland de försäkrade.

Not 25 Övriga skulder

Tabell 6.33 Övriga skulder

miljoner kronor

	2023	2024
Övriga skulder	9 251	9 740
Pensionsmyndighetens gemensamma tillgångar, skulder och resultat netto	2	29
Summa	9 769	9 254

I övriga skulder ingår bland annat pågående fondhandel, lån hos Riksgäldskontoret, upplupna förvaltningsavgifter, samt upplupna räntekostnader.

Fotnoter

1. För 2024 motsvarar det 614 934 kronor respektive 571 500 kronor

A. Bilaga Beräkningsfaktorer

Enligt 58 kap. 10 § socialförsäkringsbalken (2010:110) (SFB) ska inkomstindex beräknas för varje år. Pensionsmyndigheten ska enligt regeringsbeslut beräkna och ta fram förslag till inkomstindex som regeringen sedan fastställer. Enligt förordningen (1998:1340) om inkomstgrundad ålderspension ska Pensionsmyndigheten årligen beräkna och fastställa arvsvinstfaktorer, förvaltningskostnadsfaktor samt delningstal.

Enligt 64 kap. 3 § SFB ska premiepensionsverksamheten bedrivas enligt försäkringsmässiga principer. Det är Pensionsmyndighetens tolkning av försäkringsmässiga principer som styr beräkningen av arvsvinst och delningstal för premiepensionen. Vidare ska Pensionsmyndigheten beräkna den avgift som finansierar premiepensionsverksamheten. Pensionsmyndigheten ansvarar även för att fördela över- och underskott inom den traditionella försäkringen.

Inkomstindex

Förändringen i inkomstindex visar genomsnittsinkomstens utveckling. Med inkomst avses här pensionsgrundande inkomster utan takbegränsning, men efter avdrag för allmän pensionsavgift.

$$(A.1.1) \quad I_t = I_{t-1} \cdot \frac{u_{t-1}}{u_{t-2}}$$

$$(A.1.2) \quad u_t = \frac{Y_t}{N_t}$$

t kalenderår

I_t inkomstindex år t

u_t genomsnittlig pensionsgrundande inkomst år t . I nämnaren används samma inkomstuppgift som tidigare har använts vid beräkning av inkomstindex för föregående år och är alltså en skattning

Y_t summa pensionsgrundande inkomster år t utan takbegränsning för personer 16–64 år, efter avdrag för allmän pensionsavgift

N_t antal personer 16–64 år som har pensionsgrundande inkomst år t

Från och med år 2017 beräknas inkomstindex enligt nya regler (SFS 2015:676). Inkomstindex för år t ska mäta förändringen i genomsnittsinkomst mellan åren $t - 2$ och $t - 1$. Pensionsgrundande inkomster är kända först efter taxeringen, det vill säga i december året efter inkomståret. Det innebär att de två senaste årens inkomst baseras på skattningar. Den inkomstuppgift som används i nämnaren är samma inkomstuppgift som har använts för tidigare år. För år 2018 beräknades inkomstindex på ett speciellt sätt, $I_t = I_{t-2} \cdot u_{t-1}/u_{t-3}$. Inkomstindex för år t korrigeras därigenom med utfallet för året $t - 3$. I nämnaren detta beräkningsår används utfallet för genomsnittlig pensionsgrundande inkomst.

Balansindex

När balanseringen är aktiverad används balansindex i stället för inkomstindex.

$$(A.2.1) \quad B_t = I_t \cdot BT_t^*$$

$$(A.2.2) \quad B_{t+1} = B_t \cdot \left(\frac{I_{t+1}}{I_t} \right) \cdot BT_{t+1}^* = I_{t+1} \cdot BT_t^* \cdot BT_{t+1}^*$$

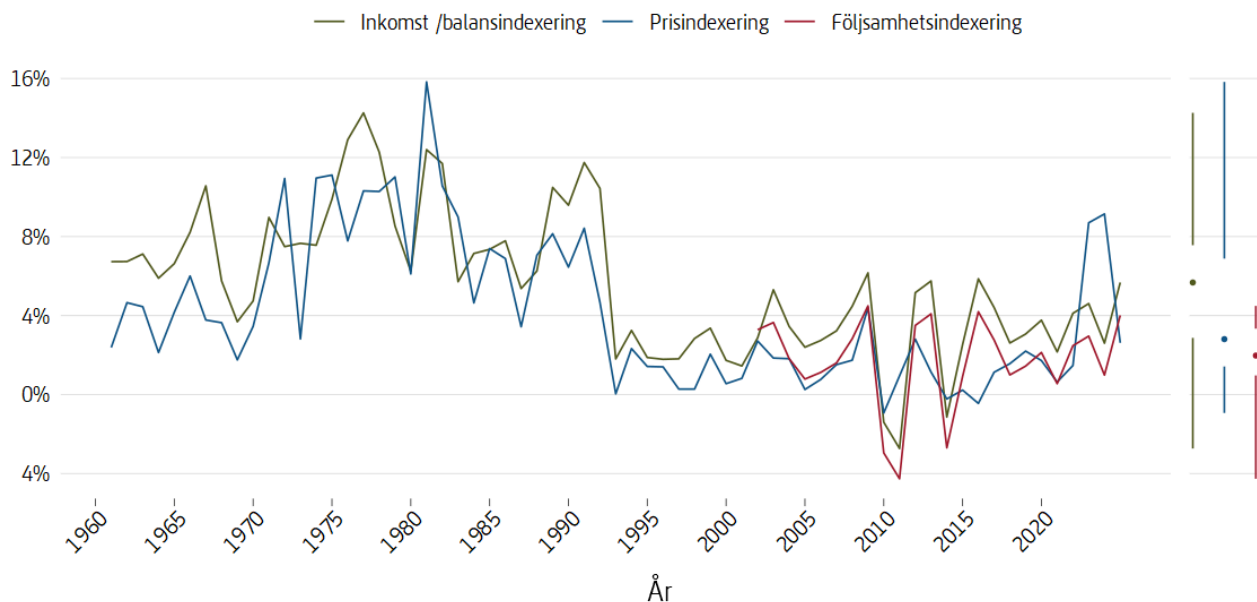
B_t balansindex år t

I_t inkomstindex år t

BT_t^* dämpat balanstal år t ¹

Årsskiftet $(t - 1) \rightarrow t$ sker indexeringen genom att pensionerna multipliceras med kvoten mellan balansindex år t och inkomstindex år $t - 1$ dividerat med 1,016 och pensionsbehållningar med kvoten mellan balansindex år t och inkomstindex år $t - 1$. Årsskiftet $t \rightarrow (t + 1)$ sker indexeringen på motsvarande sätt med kvoten mellan balansindex år $t + 1$ och balansindex år t . Indexeringen med balansindex upphör när balansindex når inkomstindexets nivå.

Figur A.1 Indexering

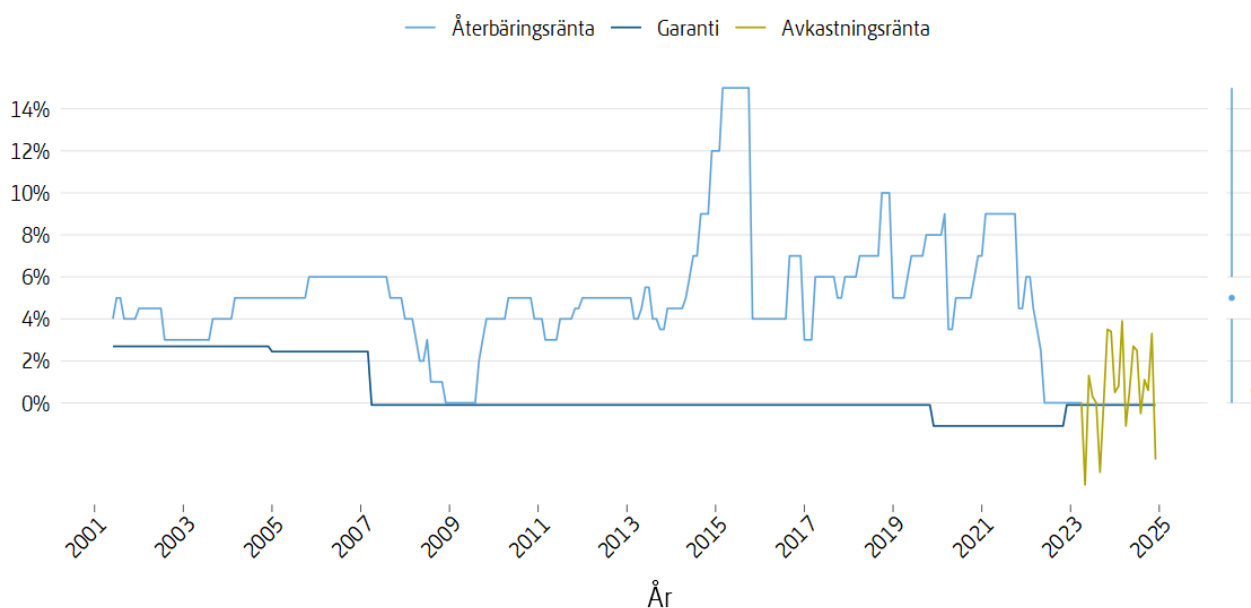
Punkten mellan de vertikala linjerna är medianvärdet. Startpunkt för den övre vertikala linjen är 75:e percentilen, slutpunkten är maxvärdet. Startpunkt för den nedre vertikala linjen är 25:e percentilen, slutpunkten är minimivärdet.

Avkastningsränta

I premiepensionen räknas belopp att utbetala om varje år utifrån värdet på premiepensionskontot. I fondförsäkring förräntas kontovärdet med fondavkastningen och i traditionell försäkring förräntas kontovärdet på motsvarande sätt med avkastningsränta². Det garanterade beloppet i traditionell försäkring är oförändrat under utbetalningstiden, men det höjs om nya premier kommer in. Livförsäkringsavsättningarna beräknas utifrån förväntade framtida utbetalningar av garanterade belopp och påverkas därför inte av avkastningsräntan.

Avkastningsräntan avspeglar kapitalavkastningen på tillgångarna och beräknas månadsvis. Den påverkar försäkringarnas värden direkt, upp som ned, och bestäms så att konsolideringen blir 100 procent. Avkastningsräntan anges i procent med en decimal noggrannhet. Konsolideringen, i sin tur, är definierad som kvoten mellan tillgångarnas värde och de retrospektiva reserverna, värdet av de belopp som ska betalas ut till de försäkrade.

Figur A.2 Garanti-, återbärings- och avkastningsränta

Punkten mellan de vertikala linjerna är medianvärdet. Startpunkt för den övre vertikala linjen är 75:e percentilen, slutpunkten är maxvärdet. Startpunkt för den nedre vertikala linjen är 25:e percentilen, slutpunkten är minimivärdet.

Arvsvinstfaktorer för inkomstpension

Avlidna personers pensionsbehållningar tillgodoräknas de kvarlevande i samma åldersgrupp i form av arvsvinster. För förvärvsaktiva sker det genom att de kvarlevandes pensionsbehållningar vid en årlig omräkning multipliceras med en arvsvinstfaktor för inkomstpension.

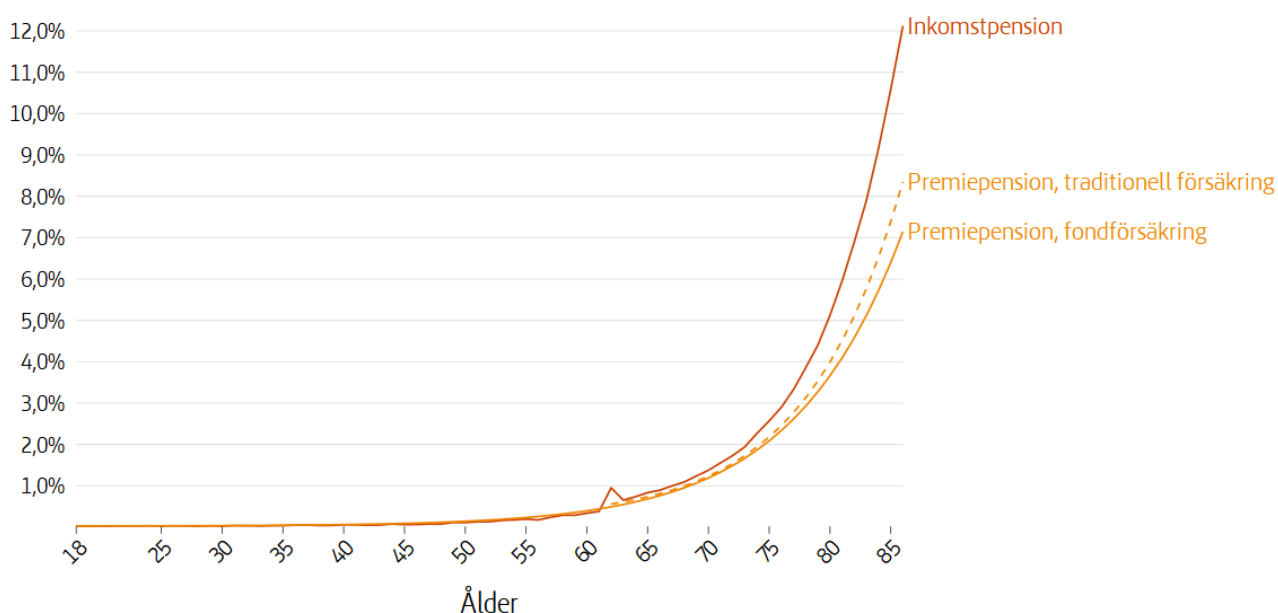
$$(A.4.1) \quad AF_{i,t} = \begin{cases} 1 + \frac{\sum_{j=2}^{17} PBd_{j-1,t-1}}{\sum_{j=2}^{17} PB_{j-1,t-1}}, & i = 2, 3, \dots, 17 \\ 1 + \frac{PBd_{i-1,t-1}}{PB_{i-1,t-1}}, & i = 18, 19, \dots, 61 \\ \frac{L_{i-1,t} + L_{i,t}}{L_{i,t} + L_{i+1,t}}, & i = 61, 62, \dots \end{cases}$$

i	ålder vid utgången av år t
$AF_{i,t}$	arvsvinstfaktor år t för åldersgruppen i
$PBd_{i,t}$	summan av pensionsbehållningarna för avlidna år t i åldersgruppen i
$PB_{i,t}$	summan av pensionsbehållningarna för kvarlevande år t i åldersgruppen i
$L_{i,t}$	antal kvarlevande personer år t i åldersgruppen i av 100 000 födda enligt SCB:s livslängdsstatistik för den fyraårsperiod som närmast har föregått det år då den försäkrade uppnådde 61 års ålder för $i = 61$ –64 respektive 64 års ålder för $i = 65$ år eller äldre.

Arvsvinstfaktorer för personer 61 år eller yngre beräknas som summan av pensionsbehållningar för avlidna dividerat med summan av pensionsbehållningar för kvarlevande i samma åldersgrupp. För gruppen 2–17-åringar beräknas en gemensam arvsvinstfaktor. På grund av viss fördröjning i informationen om vilka personer som avlidit under året görs arvsvinstfördelningen till personer 61 år eller yngre med ett års eftersläpning. För äldre personer beräknas arvsvinstfaktorerna utifrån livslängdsstatistik från SCB.

Arvsvinster som uppkommer efter pensioneringen inkluderas underförstått i delningstalet genom omfördelningen från dem som lever kortare än genomsnittet till dem som lever längre. För att arvsvinsttilldelningen ska ske efter samma princip för både förvärsaktiva och pensionerade inom samma födelseår byts fördelningsmetoden från och med 61 års ålder. Genom att metodväxlingen sker när individen fyller 61 år undviks eftersläpningen i fördelningen av arvsvinster före pensionsuttaget. Under det år en försäkrad fyller 61 år får hon eller han dubbla arvsvinster med anledning av de olika tillvägagångssätten.

Figur A.3 Arvsvinster

Arvsvinstfaktorer för inkomstpensionen för 62-åringar visas i diagrammet som de båda arvsvinstfaktorerna multiplicerade med varandra. Vid faktisk arvsvinstfördelning används dock de två faktorerna på olika underlag.

Arvsvinsternas påverkan på pensionsskulden är begränsad eftersom innebörden är en omfördelning av avlidnas pensionsbehållningar till de kvarlevande. En effekt på inkomstpensionsskulden till aktiva uppstår dock på grund av skillnaden mellan uppkomna och fördelade arvsvinster, som redovisas i not 10, kapitel 6. För gruppen avlidna före det 61:e levnadsåret förklaras skillnaden av taxeringsändringar mellan det att arvsvinstfaktorerna beräknades och tillfället då fördelningen sker samt sent inkomna uppgifter om avlidna. För gruppen avlidna under det 61:e levnadsåret eller senare är orsaken skillnader i uppskattad och faktisk dödlighet samt att dödligheten kan variera beroende på den försäkrades inkomstnivå, det vill säga effekten av att låginkomsttagare inom respektive kön i genomsnitt har en kortare livslängd än höginkomsttagare.

Arvsvinstfaktorer för premiepension

I premiepensionssystemet beräknas arvsvinster som en procentsats på det premiepensionskapital de kvarlevande har. Procentsatsen motsvarar den ettåriga dödsrisken, det vill säga sannolikheten att avlida inom ett år. Arvsvinsterna delas ut en gång om året både för förvärvsaktiva och för pensionärer. I delningstalet ingår precis som i inkomstpensionen framtida förväntade arvsvinster. Om den försäkrade väljer efterlevandeskydd blir arvsvinsten betydligt lägre eftersom den då baseras på sannolikheten att den sist kvarlevande av först- och medförsäkrad avlider inom ett år.

Dödsrisken år t beräknas med hjälp av Makehams formel (se avsnitt Delningstal för premiepensionen). Värdena på a , b och c i formeln bestäms av kapitalet från pensionssparare som avlidit år $t - 1$ i förhållande till kvarlevande pensionssparares kapital samma år, räknat per åldersklass. Pensionskapitalet som används för att

bestämma arvsvinsten år t motsvarar snittbehållningen på premiepensionskontot den sista i varje månad år $t - 1$. Arvsvinstbeloppen justeras med en faktor (som är nära 1) för att det totala belopp som fördelas år t så exakt som möjligt ska motsvara kapitalet från pensionssparare som avlidit år $t - 1$.

Tabell A.1 Värden vid bestämning av arvsvinst för 2023, tilldelad under år 2024

	a	b	c	faktor
Fondförsäkring	0,00024	0,0000034	0,1150	1,0313
Traditionell försäkring	0,00197	0,0000010	0,1313	1,0002

Förvaltningskostnadsfaktor för inkomstpension

Kostnaden för förvaltningen av inkomstpensionssystemet minskar de förvärvsaktivas pensionsbehållningar. Avdraget görs genom att pensionsbehållningarna multipliceras med en förvaltningskostnadsfaktor vid en årlig omräkning.

$$(A.6.1) \quad FF_t = 1 - \left(\frac{B_t \cdot A_t + J_{t-1}}{PB_{t-1}} \right)$$

FF_t förvaltningskostnadsfaktor år t

B_t budgeterade administrationskostnader år t

A_t andel som belastar pensionsbehållningarna år t

J_t justeringsbelopp, uppgår till skillnaden mellan det belopp som skulle ha dragits av från pensionsbehållningarna år t , baserat på kostnadsutfall år t och justeringsbeloppet år $t - 1$ samt det faktiska avdrag som gjordes från pensionsbehållningarna år t

PB_t summan av pensionsbehållningar år t

Förvaltningskostnadsfaktorn beräknas utifrån en viss andel, A , av de budgeterade kostnaderna för år t . Fram till år 2021 är andelen som belastar pensionsbehållningarna mindre än 100 procent (se not 11 i kapitel 6). Därtill sker en justering avseende administrationskostnaden år $t - 1$. Justeringsbeloppet uppgår till skillnaden mellan det belopp som skulle ha dragits av från pensionsbehållningarna, baserat på kostnadsutfall och justeringsbeloppet året före samt det faktiska avdrag som gjordes från pensionsbehållningarna samma år.

Förvaltningskostnadsfaktorn påverkar inkomstpensionsskulden till aktiva genom avdraget från pensionsbehållningarna (se not 14, tabell 6.21 A i kapitel 6). Skillnaden mellan de totala administrationskostnaderna (se not 4 i kapitel 6) och avdraget på pensionsbehållningarna innebär en påfrestning på balanstalet.

Administrationsavgift för premiepension

I premiepensionen dras en avgift från pensionsspararnas premiepensionskonton en gång per år. Avgiften ska täcka premiepensionens totala driftskostnader inklusive räntor och andra finansiella kostnader.

Administrationsavgiften minskar kapitalet i premiepensionssystemet och samtidigt, genom avdraget på pensionsbehållningarna, även premiepensionsskulden med samma belopp (se not 17 och not 20 i kapitel 6) för fondförsäkring. För traditionell försäkring påverkas livförsäkringsavsättningen av antaganden om framtida förväntade driftskostnader.

Delningstal för inkomstpension

Delningstalen för inkomstpension används för omräkningen av pensionsbehållningen till årsutbetalning och är ett mått på den beräknade återstående medellivslängden vid pensioneringstillfället med beaktande av den ränta om 1,6 procent (förskottsrenta) som tillgodoräknas pensionen i förväg.

$$(A.8.1) \quad D_i = \frac{1}{12L_i} \sum_{k=i}^r \sum_{X=0}^{11} \left(L_k + (L_{k+1} - L_k) \frac{X}{12} \right) (1,016)^{-(k-i)} (1,016)^{\frac{-X}{12}}, \quad i = 62, 63, \dots, r$$

D_i delningstal för åldersgrupp i

$k - i$ antal år som pensionär ($k = i, i + 1, i + 2$, etc.)

X månader (0, 1, ..., 11)

L_i antal kvarlevande personer i åldersgrupp i av 100 000 födda enligt SCB:s livslängdsstatistik. Statistiken avser den fyraårsperiod som närmast föregick det år den försäkrade uppnådde 62 års ålder vid pensionsuttag före 65-årsåret respektive 64 års ålder vid senare pensionsuttag

För personer som tagit ut sin ålderspension före året de fyller 65 år sker en omräkning av utbetalt belopp vid årsskiftet det år de fyller 65 med anledning av omräknade delningstal. Omräkningen sker på grund av byte av statistikunderlag till den senaste livslängdsstatistik som är tillgänglig vid individens 65:e år. Den kontinuerliga ökningen av medellivslängden leder till att de omräknade delningstalen hittills blivit högre än de tidigare, vilket i sin tur innebär en sänkning av framtida månadsbelopp. Det resulterar i en marginell sänkning av inkomstpensionsskulden till pensionärer och är en delmängd av posten Ändring av utbetalade belopp i not 14, tabell 6.21 C i kapitel 6.

Efter 65 års ålder sker inte någon ytterligare omräkning av delningstalen. Den ökning av systemets pensionsskuld som de fasta delningstalen ger upphov till när medellivslängden ökar innebär en påfrestning på balanstalet.

Ett uttag av ålderspension innebär en överföring av pensionsskulden från aktiva till pensionerade. Själva omräkningen av pensionsbehållningen till årsutbetalning resulterar i en marginell förändring av pensionsskulden. Förändringen uppstår på grund av skillnaden mellan delningstalen och vad vi här kallar de ekonomiska delningstalen. För beskrivning av ekonomiska delningstal, se bilaga B Matematisk beskrivning av balanstalet, Pensionsskulden. De ekonomiska delningstalen används för att beräkna pensionsskulden till pensionerade.

Delningstal fastställs för varje ålder utan övre åldersgräns.

Tabell A.2 Fastställda delningstal för inkomstpension^a

	61 år	62 år	63 år	64 år	65 år	66 år	67 år	68 år	69 år	70 år
1938	17,87	17,29	16,71	16,13	15,56	14,99	14,42	13,84	13,27	12,71
1939	17,94	17,36	16,78	16,19	15,62	15,04	14,47	13,89	13,32	12,76
1940	18,02	17,44	16,86	16,27	15,69	15,11	14,54	13,96	13,39	12,82
1941	18,14	17,56	16,98	16,39	15,81	15,23	14,65	14,08	13,50	12,94
1942	18,23	17,65	17,06	16,48	15,89	15,31	14,74	14,16	13,59	13,02
1943	18,33	17,75	17,16	16,58	15,99	15,41	14,84	14,26	13,68	13,11
1944	18,44	17,86	17,28	16,70	16,11	15,54	14,96	14,38	13,80	13,23
1945	18,55	17,96	17,38	16,80	16,22	15,64	15,07	14,48	13,91	13,33
1946	18,64	18,05	17,47	16,89	16,31	15,73	15,16	14,57	13,99	13,41
1947	18,73	18,15	17,56	16,98	16,40	15,83	15,24	14,66	14,07	13,49
1948	18,83	18,24	17,66	17,07	16,49	15,91	15,33	14,74	14,16	13,58
1949	18,89	18,31	17,72	17,13	16,55	15,97	15,38	14,79	14,21	13,63
1950	18,98	18,39	17,80	17,21	16,63	16,05	15,46	14,87	14,28	13,70
1951	19,06	18,48	17,89	17,30	16,71	16,13	15,54	14,95	14,37	13,78
1952	19,14	18,55	17,96	17,37	16,78	16,20	15,61	15,02	14,43	13,85
1953	19,20	18,62	18,03	17,44	16,85	16,26	15,68	15,09	14,50	13,91
1954	19,28	18,69	18,11	17,52	16,93	16,34	15,76	15,17	14,58	13,99
1955	19,34	18,75	18,16	17,58	16,99	16,40	15,81	15,22	14,63	14,04
1956	19,42	18,84	18,25	17,66	17,07	16,48	15,89	15,30	14,71	14,12
1957	19,43	18,84	18,25	17,66	17,07	16,48	15,89	15,30	14,70	14,11
1958	19,50	18,91	18,32	17,73	17,14	16,54	15,95	15,36	14,77	14,18
1959		19,04	18,45	17,86	17,26	16,67	16,08	15,48	14,89	14,30

a. Delningstal fastställs årligen för alla åldrar, men i tabellen redovisas endast upp till 70 år.

Delningstal för premiepension

För att beräkna den årliga premiepensionen divideras värdet på premiepensionskontot med ett delningstal för premiepension. Till skillnad från inkomstpensionen bygger premiepensionens delningstal på prognostiserade framtida livslängder. Delningstal fastställs för varje ålder utan övre åldersgräns.

$$(A.9.1) \quad D_x = \int_0^{\infty} e^{-\delta t} \frac{l(x+t)}{l(x)} dt$$

$$(A.9.2) \quad \delta = \ln(1+r) - \epsilon$$

$$(A.9.3) \quad l(x) = e^{-\int_0^x (1-s)\mu(t)dt}$$

$$(A.9.4) \quad \mu(x) = \begin{cases} a + be^{cx} & \text{då } x \leq w \\ \mu(w) + (x-w) \cdot k & \text{då } x > w \end{cases}$$

D_x delningstal

x exakt ålder vid beräkningstidpunkten

r räntefot

ϵ ränteintensiteten för driftskostnaderna

s dödlighetsbelastning

w åldersgräns då dödlighetsintensiteten går över från makeham till en linjär kurva

k linjär del av dödlighetsintensitet som tar vid efter åldern w

Delningstalen beräknas i kontinuerlig tid och med exakt ålder vid beräkningen men överensstämmer i princip med formeln för delningstalet för inkomstpensionen.³ Överlevnadsfunktionen, $l(x)$, kan sägas motsvara de tal L som används vid beräkning av inkomstpensionen. Dödlighetsfunktionen, $\mu(x)$, är den så kallade Makehams formel som används för att beräkna den ettåriga dödsrisken. Värdena på a , b , c , w och k bestäms utifrån den senaste dödlighetsundersökningen. Undersökningen baseras på Pensionsmyndighetens erfarenhet i kombination med SCB:s senaste prognos (2024) för förändringen av livslängden. Nya antaganden infördes i november 2024⁴.

Så kallad kohortdödlighet används, vilket innebär att olika parametrar används för personer födda på 1930, 1940, 1950, 1960 och 1970-talet. För $x > 97$ ansluter $\mu(x)$ till en rät linje med lutning 0,04.

Tabell A.3 Aktuella värden för belopp att utbetala i fond och trad

Kohort	a	b	c	s
1930-tal	0,00006	$3,885 \cdot 10^{-7}$	0,1412	0,0
1940-tal	0,00204	$3,207 \cdot 10^{-7}$	0,1426	0,0
1950-tal	0,00427	$1,559 \cdot 10^{-7}$	0,1495	0,0
1960-tal	0,00367	$6,965 \cdot 10^{-8}$	0,1574	0,0
1970-tal	0,00254	$3,574 \cdot 10^{-8}$	0,1638	0,0

Vid beräkning av belopp att utbetala kallas ränteantagandet för förskottsränta, ränteintensiteten δ baseras på räntefoten 1,75 procent för såväl fondförsäkring som för traditionell försäkring, minskad med ränteintensiteten för driftkostnader på 0,1 procent vilket motsvarar $\delta = 0,016349$.

Vid beräkning av delningstal för att ta fram det garanterade beloppet i den traditionella försäkringen används SCB:s alternativ med låg dödlighet sänkt med ytterligare 10 procent, en räntefot som är 0,0 procent och en ränteintensitet för driftkostnader på 0,1 procent.

För traditionell försäkring består den försäkringstekniska avsättningen, FTA ("pensionsskulden"), av livförsäkringsavsättningen, oreglerade skador och övriga försäkringstekniska avsättningar. Livförsäkringsavsättningen bestäms för varje försäkring som kapitalvärdet av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om diskonteringsränta, dödlighet och driftkostnader. Diskonteringsräntan ges av en räntekurva som är medelvärde av räntekurvan för statsobligationer och bostadsobligationer. Dödlighetsantagandet är uppdelat på män och kvinnor och avser alltså traditionell försäkring Driftkostnaderna antas vara 0,07 procent av kapitalet.

Oreglerade skador är de pensionsutbetalningar som ej kunnat verkställas. Övriga försäkringstekniska avsättningar utgörs av minskningsmedel från överföring av pensionsrätt mellan makar som ännu inte fördelats. Dessa två poster är väldigt små jämfört med livförsäkringsavsättningen.

Tabell A.4 Delningstal för årligt belopp, fondförsäkring och traditionell försäkring

	63	64	65	66	67
Utan efterlevandeskydd	20,28	19,71	18,43	17,86	17,28
Med efterlevandeskydd					
Medförsäkrad 55 år	26,29	26,15	25,89	25,77	25,66
Medförsäkrad 60 år	24,49	24,27	23,88	23,70	23,53
Medförsäkrad 65 år	22,77	22,43	21,81	21,52	21,24
Medförsäkrad 70 år	21,77	21,34	20,52	20,13	19,76
	68	69	70	71	72
Utan efterlevandeskydd	16,69	16,10	15,51	14,91	14,31
Med efterlevandeskydd					
Medförsäkrad 55 år	25,56	25,47	25,38	25,30	25,23
Medförsäkrad 60 år	23,38	23,24	23,11	22,99	22,88
Medförsäkrad 65 år	20,98	20,74	20,52	20,31	20,11
Medförsäkrad 70 år	19,40	19,06	18,73	18,43	18,14

Tabell A.5 Delningstal för garanterat årligt belopp (traditionell försäkring)

	63	64	65	66	67
Utan efterlevandeskydd	28,40	27,58	24,26	23,49	22,71
Med efterlevandeskydd					
Medförsäkrad 55 år	38,60	38,33	37,52	37,32	37,13
Medförsäkrad 60 år	35,56	35,18	34,10	33,83	33,58
Medförsäkrad 65 år	32,23	31,65	29,86	29,42	29,00
Medförsäkrad 70 år	30,80	30,12	27,87	27,32	26,78
	68	69	70	71	72
Utan efterlevandeskydd	21,93	21,16	20,38	19,60	18,83
Med efterlevandeskydd					
Medförsäkrad 55 år	36,96	36,80	36,64	36,50	36,36
Medförsäkrad 60 år	33,35	33,13	32,94	32,75	32,58
Medförsäkrad 65 år	28,60	28,22	27,87	27,55	27,24
Medförsäkrad 70 år	26,26	25,77	25,30	24,86	24,45

Värdeförändring, premiepension

För att beräkna värdeförändring inom premiepensionssystemet används tidsviktad avkastning och kapitalviktad avkastning. Nedan beskrivs dessa mått kortfattat.

Kapitalviktad avkastning

Den kapitalviktade avkastningen tar hänsyn till kapitalflödet på kontot genom att väga samman avkastningen med det kapital som finns på kontot under motsvarande period. Det innebär att avkastningen under perioder där det förvaltade kapitalet varit stort väger tyngre i beräkningen än avkastningen under perioder då kapitalet varit litet. De kassaflöden som i huvudsak ingår i beräkningen är inbetalade pensionsrätter och pensionsutbetalningar. Räntan på de preliminära pensionsrätterna, avkastningen på fonderna i portföljen, administrationsavgiften till Pensionsmyndigheten, förvaltningsavgiften till fondbolagen, rabatten på förvaltningsavgiften och arvsvinster räknas inte som kassaflöden utan påverkar direkt avkastningen.

När den kapitalviktade avkastningen beräknas söks den så kallade internräntan. Internräntan är den diskonteringsränta som resulterar i att nuvärdet av alla kassaflöden, inklusive portföljens utgående värde med omvänt tecken, blir lika med noll.

Kapitalviktad avkastning (kallas även internränta eller IRR Internal Rate of Return) beräknas genom att lösa ekvationen

$$(A.10.1) \quad \sum_{t=0}^T \frac{C_t}{(1+r)^{\frac{t}{365}}} = 0$$

r	internräntan under perioden uttryckt i årstakt
t	antalet dagar sedan starttidpunkten
T	sluttidpunkten
C_t	transaktion (kassaflöde) vid tidpunkten t
C_T	slutvärdet, det vill säga kontovärdet per dagen värderingen görs

Ekvationen kräver att slutvärdet är negativt så ett värde av X kr ger en transaktion på $-X$ kr. C_T är alltså alltid ≤ 0 .

För att beräkna internräntan krävs alltså kännedom om utgående portföljvärde (marknadsvärde), alla kassaflöden till och från portföljen, samt tidpunkten för dessa kassaflöden. Internräntan kan sägas ta fram den "bankkontoränta" som, givet insättningar och uttag, resulterat i aktuellt slutvärde.

Ovanstående formel för internräntan är den som normalt används i finansiella sammanhang. Den kan även skrivas på följande sätt, som stämmer med hur förräntningen på ett bankkonto sker i verkligheten:

$$(A.10.2) \quad \sum_{t=0}^{T-1} C_t \cdot (1+r)^{\frac{T-t}{365}} = C_T$$

Här förräntas varje insättning C_t från insättningstidpunkten t till slutdatum T . C_T är större än eller lika med noll och är behållningen vid beräkningstillfället.

Tidsviktad avkastning

Tidsviktad avkastning rensar bort effekterna av in- och utflöden av kapital, det vill säga om det har kommit in nya pensionsrätter eller om det har betalats ut pensioner så inverkar det inte på den framräknade avkastningen. Den tidsviktade avkastningen mäter alltså avkastningen för en insatt krona under en viss tidsperiod. När tidsviktad avkastning beräknas för en period vägs avkastningen för delperioderna samman med lika vikter. En delperiod utgörs av tiden mellan två kassaflöden. Ekvationen nedan beskriver den tidsvägda avkastningen.

$$(A.10.3) \quad R_t = \left(\prod_{t=0}^T \frac{MV_{t+1}}{MV_t + C_t} \right) - 1$$

R_t	avkastningen under perioden
t	antalet dagar sedan starttidpunkten
T	sluttidpunkten
MV_t	marknadsvärdet vid tidpunkten t
C_t	transaktion (kassaflöde) vid tidpunkten t

Tidsviktad avkastning kan användas för rättvisande jämförelser av avkastningen mellan fonder där fondförvaltare inte kan avsätta mer kapital vid goda avkastningsförhållanden eller omvänt. Måttet kan även användas för att jämföra med relevanta marknadsindex eller med andra förvaltares avkastning. I premiepensionssystemet kan inte pensionsspararen fritt bestämma in- eller utflödet av kapital till premiepensionskontot. Däremot avgör spararen om och när de placerade pensionsmedlen ska föras över till en annan fond. Fondbolagen har inget inflytande över kapitalflödet i fonden.

Fotnoter

1. För balansindex 2016 och tidigare användes balanstalet (SFS:2015:676).
2. I maj 2023 övergick Pensionsmyndigheten från återbäringsränta till avkastningsränta som metod för att fördela överskott till försäkringarna.
3. Formeln avser utan efterlevandeskydd.
4. *Försäkringstekniskt beräkningsunderlag för Pensionsmyndigheten (VER 2017-168)* (Fondförsäkring) respektive *Försäkringstekniskt beräkningsunderlag för Pensionsmyndigheten (VER 2017-169)* (Traditionell försäkring). Se rapporten *Dödlighet i premiepensionssystemet* för mer detaljer.

B. Bilaga Matematisk beskrivning av balanstalet

Utdrag ur förordningen (2002:780) om beräkning av balanstal¹

Enligt 58 kap. 14 § socialförsäkringsbalken (2010:110) ska balanstal årligen beräknas. Pensionsmyndigheten ska enligt förordning (2002:780) beräkna balanstalet som regeringen sedan fastställer. Senaste ändring av förordningen är 2021:734. Balanstalet beräknas enligt följande:

Balanstalet, BT

$$(B.1.1) \quad BT_t = \frac{AT_{t-2} + BF_{t-2}}{S_{t-2}}$$

$$(B.1.2) \quad AT_t = A_t \cdot OT_{t-1}$$

t kalenderår om variabeln avser flöden, utgången av kalenderåret om variabeln avser stockar

AT_t avgiftstillgång, år t

BF_t buffertfond, det samlade marknadsvärdet av tillgångarna hos Första–Fjärde och Sjätte AP-fonden år t . Med marknadsvärde avses det värde som, enligt 6 kap. 3 § lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder och 4 kap. 2 § lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden, ska upptas i fondernas årsredovisningar

S_t pensionsskulden, år t

A_t avgiftsinkomst till fördelningssystemet, år t

OT_t omsättningstid, år t

Dämpade balanstalet, BT^*

Det dämpade balanstalet för ett år utgörs av summan av talet 1 och det tal som motsvarar en tredjedel av differensen mellan balanstalet som har fastställts för samma år och talet 1. Det dämpade balanstalet ska avrundas till fyra decimaler.

$$(B.2.1) \quad BT^* = \frac{BT-1}{3} + 1$$

Omsättningstiden, OT

$$(B.3.1) \quad OT_t = U\dot{A}_t - I\dot{A}_t$$

Intjänandeåldern, $I\dot{A}$

$$(B.4.1) \quad I\dot{A}_t = \frac{\sum_{i=16}^{R_{intj,t}} \overline{PR}_{i,t} \cdot L_{i,t} \cdot (i + 0,5)}{\sum_{i=16}^{R_{intj,t}} \overline{PR}_{i,t} \cdot L_{i,t}}$$

$$(B.4.2) \quad \overline{PR}_{i,t} = \frac{\frac{PR_{i,t}}{N_{i,t}} + \frac{PR_{i+1,t}}{N_{i+1,t}}}{2}, \quad i = 16, 17, \dots, R_{intj,t} - 1$$

$$(B.4.3) \quad \overline{PR}_{R_{intj,t}} = \frac{PR_{R_{intj,t}}}{N_{R_{intj,t}}}$$

$$(B.4.4) \quad L_{i,t} = L_{i-1,t} \cdot h_{i,t}, \quad i = 17, 18, \dots, R_{intj,t} \text{ där } L_{16,t} = 1$$

$$(B.4.5) \quad h_{i,t} = \frac{N_{i,t}}{N_{i-1,t-1}}, \quad i = 17, 18, \dots, R_{intj,t}$$

i ålder vid utgången av ett kalenderår

$R_{intj,t}$ den äldsta åldersgrupp som har tjänat in pensionsrätt för inkomstpension år t

$PR_{i,t}$ summan av 16 procent av pensionsgrundande inkomster beräknade enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken och 16 procent av pensionsgrundande belopp beräknade enligt 60 kap. samma balk intjänandeår t för åldersgruppen i

$N_{i,t}$ antalet individer i åldersgruppen i som någon gång fram till och med intjänandeår t tillgodoräknats pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp och som inte har registrerats som avlidna

$L_{i,t}$ andelen personer i åldersgrupp i år t

$h_{i,t}$ utveckling av andel personer i åldersgrupp i år t

Andelen av pensionsskulden som avser pensionerade R_i^*

Variabeln R_i^* anger hur stor andel av pensionsskulden i åldersgruppen i som avser pensionerade och ingår i beräkningen för utbetalningsåldern $U\dot{A}$.

$$(B.5.1) \quad R_i^* = \frac{SP_{i,t}}{SP_{i,t} + PB_{i,t}^*}$$

$SP_{i,t}$ pensionsskuld år t för åldersgrupp i till pensionerade i fördelningssystemet avseende pensioner som utbetalas

$PB_{i,t}^*$ summan av pensionsbehållningar utan hänsyn till förändringen i inkomstindex mellan år t och $t + 1$

Utbetalningsåldern, $U\dot{A}$

$$(B.6.1) \quad U\dot{A}_t = \frac{\sum_{i=lp\dot{a}}^{R_{utb,t}} 1,016^{-(i-lp\dot{a}+0,5)} \cdot L_{i,t}^* \cdot (i+0,5) \cdot R_i^*}{\sum_{i=lp\dot{a}}^{R_{utb,t}} 1,016^{-(i-lp\dot{a}+0,5)} \cdot L_{i,t}^* \cdot R_i^*}$$

$$(B.6.2) \quad L_{i,t}^* = \begin{cases} 1 & \text{där } i = lp\dot{a} - 1 \\ L_{i-1,t}^* \cdot he_{i,t} & \text{där } i > lp\dot{a} - 1 \text{ och } i \leq R_{utb,t} \\ 0 & \text{där } i > R_{utb,t} \end{cases}$$

$$(B.6.3) \quad he_{i,t} = \frac{U_{i,t}}{U_{i,t} + Ud_{i,t} + 2 \cdot Ud_{i,t}^*}, \quad i = lp\dot{a}, lp\dot{a} + 1, \dots, R_{utb,t}$$

$R_{utb,t}$ den äldsta åldersgrupp som uppburit pension år t

$lp\dot{a}$ Den lägsta ålder vid utgången av år t för de personer som fått pensionsutbetalningar år t

$L_{i,t}^*$ andel kvarstående utbetalningar till åldersgrupp i år t

R_i^* andelen av pensionsskulden i åldersgrupp i som avser pensionerade

$he_{i,t}$ pensionsutbetalningarnas utveckling på grund av dödsfall år t , åldersgrupp i

$U_{i,t}$ summan av pensionsutbetalningar i december år t till åldersgruppen i

$Ud_{i,t}$ summan av sista månatliga pensionsbelopp till personer i åldersgruppen i som fick sin pension beviljad under år $t - 1$, men som inte fick pension utbetald i december år t ²

$Ud_{i,t}^*$ summan av sista månatliga pensionsbelopp till personer i åldersgruppen i som fick sin pension beviljad under år t men som inte fick pension utbetald i december år t ³

Pensionsskulden, S

$$(B.7.1) \quad S_t = SA_t + SP_t$$

$$(B.7.2) \quad SA_t = PB_t^* + IPR_t + TP_t$$

$$(B.7.3) \quad PB_t^* = \frac{PB_t}{\frac{I_{t+1}}{I_t}}$$

$$(B.7.4) \quad SP_t = SF_t \cdot \sum_{i=lp\ddot{a}}^{R_{utb,t}} U_{i,t} \cdot 12 \cdot \left(\frac{De_{i,t} + De_{i,t-1} + De_{i,t-2}}{3} \right)$$

$$(B.7.5) \quad SF_t = \begin{cases} \frac{I_{t+1}}{I_t} \cdot \left(\frac{I_{t+1}}{I_t} \right)^{-1} & \text{när balansindex varken fastställt} \\ & \text{för år } t \text{ eller år } t+1 \\ \frac{BI_{t+1}}{I_t} \cdot \left(\frac{I_{t+1}}{I_t} \right)^{-1} & \text{när balansindex fastställt} \\ & \text{för år } t+1 \text{ men inte för år } t \\ \frac{BI_{t+1}}{BI_t} \cdot \left(\frac{I_{t+1}}{I_t} \right)^{-1} & \text{när balansindex fastställt} \\ & \text{för såväl år } t \text{ som för år } t+1 \\ \frac{I_{t+1}}{BI_t} \cdot \left(\frac{I_{t+1}}{I_t} \right)^{-1} & \text{när balansindex fastställt} \\ & \text{för år } t \text{ men inte för år } t+1 \end{cases}$$

$$(B.7.6) \quad De_{i,t} = \begin{cases} \frac{\sum_{j=i}^{R_{utb,t}} \frac{1}{2} \cdot (L_{j,t}^* + L_{j+1,t}^*) \cdot 1,016^{i-j-1}}{L_{i,t}^*} & \text{där } i \leq R_{utb,t} \\ 0 & \text{där } i > R_{utb,t} \end{cases}$$

SA_t pensionsskuld år t avseende pensionsåtagande som inte börjat utbetalas (pensionsskulden till förvärvsaktiva)

SP_t pensionsskuld år t till pensionerade i fördelningssystemet avseende pensioner som utbetalas

PB_t summan av pensionsbehållningar år t enligt 62 kap. 2, 5 och 7 §§ socialförsäkringsbalken

PB_t^* summan av pensionsbehållningar utan hänsyn till förändringen i inkomstindex mellan år t och $t+1$

IPR_t skattat värde av pensionsrätter intjänade år t för inkomstpension enligt 61 kap. 5–10 §§ socialförsäkringsbalken, beräknat med hänsyn till 62 kap. 5 § andra stycket samma balk

TP_t skattat värde för tilläggspension år t till personer som inte börjat att lyfta sin tilläggspension

SF_t skuldfaktor som gör att pensionsskulden till pensionerade, SP , påverkas av eventuell balanseringseffekt på samma sätt som pensionsskulden till "förvärvsaktiva", SA

I_t inkomstindex år t enligt 58 kap. 11 § socialförsäkringsbalken

BI_t balansindex år t enligt 58 kap. 23 och 24 §§ socialförsäkringsbalken

$De_{i,t}$ ekonomiskt delningstal för åldersgrupp i år t

Fotnoter

1. Vissa redigeringar har gjorts för att förenkla framställningen.
2. Från och med år 2016 ingår enbart utbetalningar som upphört på grund av dödsfall. Tidigare år ingick även utbetalningar som upphört till följd av återtag av pension. Risktiden har ändrats till ett helt år, tidigare ingick endast utbetalningar till individer som haft åtminstone en utbetalning år t (i praktiken krävdes tidigare utbetalning i december år $t - 1$ och januari år t för ingå i variabeln).
3. Från och med år 2016 ingår enbart utbetalningar som upphört på grund av dödsfall. Tidigare år ingick även utbetalningar som upphört till följd av återtag av pension.

C. Bilaga Ordlista

administrationsavgift

avgift för att täcka kostnader för förvaltning och drift (se bilaga A).

allmän pension

pension enligt lag. Den allmänna pensionen regleras i socialförsäkringsbalken och består huvudsakligen av inkomstpension, tilläggspension, premiepension och garantipension.

allmän pensionsavgift

pensionsavgift som den enskilde betalar själv via inkomstskatten. Den motsvarar 7 procent av inkomsten upp till avgiftstaket.

AP-fonderna

juridiskt och administrativt består fördelningssystemets buffertfond av fem olika fonder: Första, Andra, Tredje, Fjärde och Sjätte Allmänna Pensionsfonden. Pensionsavgifterna tillfaller Första–Fjärde AP-fonderna i lika delar och de betalar pensionsutgifter i lika delar. Den Sjätte AP-fonden tilldelas inte några avgiftsinkomster och betalar inte pensioner. Ur fördelningssystemets perspektiv kan, i vissa avseenden, de fem buffertfonderna betraktas som en enda.

arvsvinst

pensionsbehållning eller försäkringskapital från en avliden försäkrad som tillfaller överlevande i försäkringskollektivet. Inom den allmänna pensionen avses inkomstpensionsbehållningen och premiepensionskapitalet som ärvs av övriga sparare (se bilaga A).

ATP

se tilläggspension.

avgiftsbestämt pensionssystem

pensionssystem där pensionsrätten i kronor tillgodoses med samma belopp som den pensionsavgift som betalats av eller för individen. I ett avgiftsbestämt pensionssystem bärs den finansiella risken, som kommer av att avkastningen på systemets tillgångar respektive dödligheten varierar över tiden, av den försäkrade. Detta innebär att pensionens värde inte är garanterad utan kan variera.

avgiftsinkomst

summan av de pensionsavgifter som betalas till fördelningssystemet under ett år.

avgiftstak

högsta inkomst som utgör underlag för allmän pensionsavgift och statlig ålderspensionsavgift. Det motsvarar 8,07 inkomstbasbelopp.

avgiftstillgång

värdet av avgiftsflödet till inkomstpensionen. Beräknas genom att multiplicera avgiftsinkomsten med omsättningstiden.

avgiftsunderlag

de inkomster och belopp som pensionsavgift ska betalas för. Huvudsakligen förvärvsinkomster, men också ersättningar från socialförsäkringen som exempelvis sjukpenning och arbetslöshetsersättning samt pensionsgrundande belopp.

avkastning

inkomst som är resultatet av en investering. För aktier kan avkastningen bestå av utdelning och kursförändring. Här används begreppet för den direktavkastning och värdeförändring som buffertfonden samt premiepensionsfonderna erhåller.

balansering

metod för att återställa den finansiella balansen i systemet för inkomst- och tilläggspension inom den allmänna pensionen. Balanseringen aktiveras om balanstalet faller under 1,0000, det vill säga när systemets pensionsskuld är större än systemets tillgångar och avslutas när balansindex når samma nivå som inkomstindex.

balansindex

ersätter inkomstindex under en balanseringsperiod. När balanseringen är aktiv indexeras pensionsbehållningar och pensioner med förändringen i balansindex i stället för inkomstindex (se bilaga A).

balanstal

tal som uttrycker förhållandet mellan tillgångar och pensionsskuld i systemet för inkomstpension och tilläggspension (se bilaga B).

buffertfond

hanterar periodiska skillnader mellan pensionsavgifter och pensionsutgifter i ett fördelningssystem. En buffertfonds främsta syfte är att stabilisera pensionsutbetalningarna och/eller pensionsavgiften i förhållande till ekonomiska och demografiska variationer. Buffertfonden i den allmänna pensionen består av fem olika fonder: Första–Fjärde och Sjätte AP-fonderna.

delningstal

tal som används för att beräkna pensionsbelopp i en premiebestämd pensionsförsäkring. Delningstalet speglar den beräknade återstående livslängden vid pensioneringstillfället med beaktande av den ränta som tillgodoräknas pensionen (se bilaga A). Ekonomiska delningstal används vid beräkning av pensionsskulden (se bilaga B).

dämpat balanstal

det dämpade balanstalet för ett år utgörs av summan av talet 1 och det tal som motsvarar en tredjedel av differensen mellan balanstalet som har fastställts för samma år och talet 1. Det dämpade balanstalet ska avrundas till fyra decimaler.

fond

juridisk enhet som förvaltas av ett fondbolag. Fondbolaget investerar i värdepapper som en investerare kan köpa andelar i.

fonderat system

pensionssystem där inbetalda pensionsavgifter eller premier fonderas och sparas separat för varje enskild person eller ett kollektiv. Premiepensionssystemet är ett exempel på ett fonderat system.

fondförsäkring

försäkring där kapitalet är placerat i fonder som är valbara hos försäkringsföretaget. Den försäkrade bestämmer själv inriktningen på sitt sparande genom val av fonder och står själv för risken för kapitalets utveckling.

fondstyrka

buffertfondens storlek i kronor vid utgången av ett år dividerad med samma års pensionsutbetalningar. Ett mått på buffertfondens storlek i förhållande till betalningsströmmen.

fondtillgång

värdet av tillgångarna vid utgången av fastställelseåret.

följsamhetsindexering

årlig omräkning av inkomstpension och tilläggspension utifrån förändring i inkomstindex. Förändringen i index reduceras med den ränta om 1,6 procent som tillgodoräknats i delningstalet. Observera att det inte finns något följsamhetsindex, utan endast följsamhetsindexering. Om inkomstindex för år t betecknas med I_t beräknas följsamhetsindexeringen enligt:

Följsamhetsindexering (vid årsskiftet $(t - 1) \rightarrow t$) = $\frac{I_t/I_{t-1}}{1,016}$.

Under en balanseringsperiod ersätts inkomstindex av balansindex.

fördelningssystem

pensionssystem där inbetalda pensionsavgifter eller premier under ett visst år används för att finansiera samma års utbetalningar. I ett fördelningssystem med buffertfond används eventuella överskott till att finansiera andra års underskott.

förmånsbestämt pensionssystem

pensionssystem där pensionen i förväg är bestämd till ett visst belopp eller en viss andel av till exempel slutlön eller genomsnittslön under ett visst antal år. I ett förmånsbestämt pensionssystem bärs den finansiella risken, som kommer av att avkastningen på systemets tillgångar respektive dödligheten varierar över tiden, av försäkringsgivaren. I ett nationellt pensionssystem är försäkringsgivaren lika med skattebetalarna, vilket innebär att avgiften/skatten till systemet kan komma att variera.

förräntning

här används ordet synonymt med indexering.

försäkringstekniska avsättningar

medel som ska garantera försäkringsgivarens åtaganden i traditionell försäkring.

garantipension

del av den allmänna pensionen som betalas ut till den som har låg eller ingen inkomstpension och eller tilläggspension.

garantiregel/garantitillägg

belopp som används för att höja tilläggspensionen för dem som är födda 1938–1953, så att de inte får lägre pension än vad de har tjänat in i ATP-systemet till och med 1994.

indexering

omräkningen av pensionsbehållningar med förändringen i inkomstindex, eller balansindex, respektive omräkningen av pensioner genom följsamhetsindexering.

inkomstbasbelopp

basbelopp som räknas om varje år med förändringen i inkomstindex. Inkomstbasbeloppet används främst för att beräkna avgifts- och intjänandetaket.

inkomstgrundad ålderspension
inkomst- och tilläggspension samt premiepension.

inkomstindex
tal som mäter genomsnittlig inkomstutveckling i samhället för varje år. Förändringen i inkomstindex visar genomsnittsinkomstens utveckling. Med inkomst avses här pensionsgrundande inkomst utan takbegränsning, men efter avdrag för allmän pensionsavgift (se bilaga A).

inkomstpension
den del av den allmänna pensionen där avgiften, 16 procent av pensionsunderlaget, betalas till ett fördelningssystem.

inkomstpensionstillägg
ett tillägg till den allmänna pensionen som baseras på inkomstgrundad pension samt antal år med pensionsgrundande inkomst. Tillägget riktar sig till personer som har arbetat ett långt arbetsliv i Sverige med relativt låg lön.

internränta
se kapitalviktad avkastning.

intjänandetak
högsta inkomst, efter avdrag för allmän pensionsavgift, som ger pensionsrätt. Det motsvarar 7,5 inkomstbasbelopp.

intjänandeålder
anger den genomsnittliga förväntade kapitalviktade åldern för intjänad pensionsrätt.

kapitalviktad avkastning
kapitalviktad avkastning går också under namnet internränta. Inom premiepensionen används måttet för att utvärdera enskilda konton, men även för systemet i sin helhet. Hänsyn tas till tidpunkten och storleken på alla inbetalda pensionsrätter och utbetalda pensioner samt till behållningen i slutet av perioden. Den kapitalviktade avkastningen svarar mot den genomsnittliga årsräntan under perioden och kan till exempel jämföras med en bankränta. I Pensionsmyndighetens beräkning av den kapitalviktade avkastningen för premiepensionen räknas förutom fondernas värdeförändring även arvsvinster, rabatter och förvaltningsavgifter som avkastning. För mer detaljerad information se bilaga A.

omsättningstid
speglar den förväntade tiden från det att pensionsrätt tjänas in till det att den betalas ut som inkomstpension. Omsättningstiden beräknas som differensen av utbetalningsålder och intjänandeålder. Omsättningstiden används för att värdera avgiftsflödet. Den bestäms av reglerna för intjänande och utbetalning av pension och av varje åldersgrupps förvärvs- och dödlighetsmönster.

pensionsavgift
avgift till den allmänna pensionen, se allmän pensionsavgift, ålderspensionsavgift och statlig ålderspensionsavgift.

pensionsbehållning
värdet av intjänade pensionsrätter inom den allmänna pensionen vid en viss tidpunkt. Pensionsbehållning för inkomstpension utgörs, efter avdrag för administrationsavgifter, summan av pensionsrätterna för varje år, uppräknad

med fördelade arvsvinster och omräknad med förändringen av inkomstindex eller balansindex.

pensionsgrundande belopp (PGB)

underlag för pensionsrätt i den allmänna pensionen som bygger på fiktiv inkomst för år med småbarn, studier, plikttjänst, sjuk- eller aktivitetsersättning.

pensionsgrundande inkomst (PGI)

inkomst som utgör underlag för beräkning av pensionsrätt inom den allmänna pensionen. I princip årsinkomsten (förvärvsinkomst, sjukpenning, föräldrapenning, arbetslöshetsersättning med mera) minskad med den allmänna pensionsavgiften. För att vara pensionsgrundande måste årsinkomsten från och med 2003 överstiga 42,3 procent av ett prisbasbelopp.

pensionspoäng

poäng inom allmän pension för personer födda 1938–1953 som beräknas årligen utifrån den pensionsgrundande inkomsten och som används vid beräkning av tilläggspension. Poängen beräknas enligt:

$$\text{Pensionspoäng} = \frac{PGI - HPBB}{HPBB}$$

PGI: pensionsgrundande inkomst

HPBB: det förhöjda prisbasbeloppet

pensionsrätt

belopp som varje år sätts av till inkomstpension samt premiepension. Pensionsrätten är 18,5 procent av pensionsunderlaget, lika stor som den sammanlagda pensionsavgiften som tillfaller pensionssystemet. Pensionsrätten för inkomstpension är 16 procent och pensionsrätten för premiepension 2,5 procent av pensionsunderlaget för personer födda 1954 eller senare.

pensionsskuld

här, pensionsåtagandet vid utgången av varje år. Pensionsskulden till förvärvsaktiva avseende inkomstpension beräknas som summan av alla individers pensionsbehållningar. Pensionsskulden till pensionerade beräknas genom att multiplicera pensionsbeloppet för varje årskull med årskullens ekonomiska delningstal. Pensionsskulden för premiepension beräknas för fondförsäkring som det samlade värdet av alla fondandelar. Pensionsskulden för traditionell försäkring beräknas som varje garanterat belopp multiplicerat med ett delningstal.

pensionsunderlag

summan av pensionsgrundande inkomst och pensionsgrundande belopp, dock högst 7,5 inkomstbasbelopp per år.

potentiell BNP

Den nivå på bruttonationalprodukt (BNP) som skulle uppstå i avsaknad av konjunkturella variationer och som på lång sikt är förenlig med en stabil inflation. Potentiell BNP kan inte observeras i data utan är ett resultat av en bedömning. Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP, det så kallade BNP-gapet, anger vilken konjunkturfas ekonomin befinner sig i. Om gapet är positivt befinner sig ekonomin i högkonjunktur och om det är negativt i lågkonjunktur.

premiepension

del av den allmänna pensionen där avgiften, som är 2,5 procent av pensionsunderlaget, placeras i fonder.

prisbasbelopp

ett belopp som i den allmänna pensionen bland annat används för att beräkna garantipension. Prisbasbeloppet räknas varje år om med förändringen i konsumentprisindex (juni månad). Det finns även ett förhöjt prisbasbelopp. Det används för att beräkna pensionspoäng och följer också förändringen i konsumentprisindex.

resursutnyttjande

anger i vilken utsträckning ekonomins produktiva resurser – arbetskraft och kapital – används. Vid fullt resursutnyttjande är konjunkturen i balans.

riktålder

ålder till vilken pensionsförmåner och beräkningar knyts. Riktålder fungerar som ett riktmärke för när den allmänna pensionen tidigast bör tas ut. Tidpunkten för när rätten till grundskydden inom den allmänna pensionen kan infalla styrs också av riktåldern.

statlig ålderspensionsavgift

pensionsavgift som betalas av staten. Avgiften är 10,21 procent på pensionsgrundande socialförsäkringsersättningar, utom sjuk- och aktivitetsersättning. För sjuk- och aktivitetsersättning och så kallade pensionsgrundande belopp är avgiften 18,5 procent.

tidsviktad avkastning

tidsviktad avkastning används för att beskriva en fonds eller ett index värdeförändring. Måttet visar avkastningen på en insättning som gjorts i början av perioden. Hänsyn tas inte till om ytterligare insättningar eller uttag gjorts under perioden. För mer detaljerad information se bilaga A.

tilläggspension

del av den allmänna pensionen som beräknas enligt ATP-systemet. Tilläggspensionen motsvarar tidigare ATP plus folkpension och utbetalas till personer födda före 1938. För personer födda 1938–1953 betalas ett visst antal tjugondelar av den inkomstgrundade pensionen ut i form av tilläggspension och resterande antal tjugondelar i form av inkomstpension och premiepension. Antalet tjugondelar bestäms av födelseåret. ATP-systemet var ett förmånsbestämt pensionssystem. Tilläggspensionens ATP-del motsvarar 60 procent av genomsnittet av de 15 högsta pensionspoängen och folkpensionsdelen motsvarar 96 procent av ett prisbasbelopp för ogifta och 78,5 procent för gifta pensionärer. Det krävdes 30 inkomstår för oavkortad pension.

traditionell försäkring

försäkring där försäkringsföretaget bestämmer hur försäkringskapitalet ska placeras och som ger någon form av garanti för utbetalningar och möjlighet att få del av eventuellt överskott.

utbetalningsålder

anger den genomsnittliga förväntade kapitalviktade åldern för utbetald pension.

ålderspensionsavgift

betalas av arbetsgivaren via arbetsgivaravgiften och av egenföretagare via egenavgiften. Ålderspensionsavgiften är 10,21 procent. Den tas ut på hela inkomsten, men den del av avgiften som belöper på inkomstdelar över avgiftstaket tillfaller inte pensionssystemet utan staten.